LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorization Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg. Printer: „Schwäb. Volksblatt" Günzbg./D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation 4000. Published twice weekly.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 28 (133)
Otrdien 1948. g. 13. aprīlī
Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Šmits. Adrese: Günzburg/Donau, „Latvija". — Tālruņi: apg. 84, red. 50, spiest. 92.

Pavērts ceļš tālākai sadarbībai

LCK ārkārtējā sesijā pieņemti Latviešu nacionālās padomes statūti

NODIBINĀTS PAŠPALĪDZĪBAS FONDS. — PROF. K. KUNDZIŅŠ AIZIET NO BALTIJAS CENTRĀLĀS PADOMES

Kad pirmie saules stari 9. aprīļa rītā sāka zeltīt Vircburgas drupas, 30 LCP locekļi, atturoties vienīgi E. Liepiņam, pieņēma Latviešu nacionālās padomes statūtus. Turpat 20 stundas bija pavadītas dedzīgās pārrunās, kas ne vienmēr risinājās tikai nolūkā saprašanos un sadarbību paātrināt. Ceļš visas trimdas saimes pozitīvo un radošo spēku tālākai sadarbībai tomēr pavērts un tas ir solis, kuŗu tautieši nometnēs gaidīja jau divus gadus.

Vienprātīgi pieņemtā deklarātīvā teze nosaka, ka jaunā organizācija ir vienīgā augstākā latviešu iestāde trimdā, kas visus jautājumus izlemj pastāvīgi savu statūtu kārtībā. Pamatsastāvu Latviešu nacionālajai padomei dod Latviešu centrālā padome, parlamentāriešu organizācija — Latvijas centrālā padome un karavīru organizācijas, sūtot LNP 12 pārstāvjus. Pārējās organizācijas piedalās ar 19 pārstāvjiem, tā kā pašreiz Latviešu nacionālā padome komplektēsies no 55 locekļiem. Pārstāvji paredzēti vēl ārpus Vācijas dzīvojošiem tautiešiem un noteikumi paredz arī jaunu organizāciju uzņemšanu.

Ārkārtējā sesijā bez tam vēl izstrādāja un pieņēma pamatnoteikumus latviešu pašpalīdzības fondam un iepazinās ar LCK darbu, kas īsajā posmā pēc sanāksmes Babenhauzenā bijis rosīgs. Sesijā pirmo reizi piedalījās parlamentāriešu pārstāvji A. Klīve un V. Bastjānis, sniedzot paskaidrojumus sadarbības jautājumos. Abu politisko darbinieku klātiene palīdzēja izkliedēt šaubas un veicināja vienošanos, tā apstiprinot „Latvijas" slejās jau agrāk ieteiktā ierosinājuma lietderību — sadarbības panākšanai sasaukt vienlaicīgu LCP, LOA un karavīru organizāciju sanāksmi.

Nogrupējumu vārdā var runāt tikai ienaidnieki

Sesiju atklājot, LCP priekšsēdētājs J. Celms norādīja, ka pie apvāršņa savelkas tumši mākoņi, tautiešos rūpes par ritdienu kļūst aizvien lielākas un tādēļ jārod saprašanās, lai vienotiem spēkiem visi cīnītos par tautas pamattiesībām. Vircburgas tautiešu novēlējumu panākt izlīdzinājumu nodeva komitejas priekšnieks J. Bormanis, tālākā runā uzsverot, ka tie, kas tagad runā kādas partijas vai nogrupējuma vārdā, jāuzskata par mūsu ienaidniekiem. Pēc Latvijas himnas Vircburgas koris P. Bandera vadībā nodziedāja prof. J. Vītola „Gaismas pils" un E. Dārziņa „Lauztās priedes".

Sākot darba gaitu, J. Celms sesijas dalībniekiem nodeva sūtņa K. Zariņa novēlējumu: „Esiet koris, kas dzied daudzās balsīs, bet tomēr pilnīgā saskaņā!"

Atskaitot prof. Fr. Gulbi un prof. K. Kundziņu, ieradušies visi LCP locekļi. Mandātu komisijas atzinums, ka balstiesību piešķiršana Dānijas pārstāvim A. Āboliņam jāizlemj pašiem LCP locekļiem, izraisa pirmās pārrunas. E. Freivalds norāda, ka informācija par personām, kurām tautieši Dānijā uzticējuši pārstāvja pienākumus, ir pretrunīga un tādēļ līdz papildus ziņu saņemšanai jautājums jāatstāj atklāts. Īstu skaidrību nedod arī A. Āboliņa paša paskaidrojumi. Balsojot tomēr autentiskāku informāciju vēlējās tikai 12 LCP locekļi, bet 18 apmierināti ar esošo. Nākošajā balsojumā ar 20 pret 11 balsīm A Āboliņam mandātu apstiprināja.

(Beigas 2. lpp.)

LOA sekmēs nacionālās padomes darbības uzsākšanu

Eslingenā 10. aprīlī notika otrā LOA konference, kuŗā bija pārstāvētas 12 apvienībā esošas organizācijas. Plašu pārskatu par sadarbības sarunām un LCP ārkārtējo sesiju Vircburgā deva A. Klīve un V. Bastjānis. Apspriede risinājās vislabākā saskaņā. Īstu gribu sadarboties, nestādot savas lokālās intereses pirmā vietā, apliecināja tirgotāju un rūpnieku biedrības un amatnieku savienības pārstāvji. Abas šīs saimnieciski svarīgās organizācijas, kurām, atjaunojot izpostīto Latviju, piekritīs nozīmīga loma, LCP sesijā nav ierindotas Latviešu nacionālās padomes organizāciju sarakstā. Rūpnieku pārstāvis A. Brunners tomēr deklarēja, ka uzskatot sadarbību par svarīgāku, lai nāktu ar prasībām, kas sākto varētu kavēt. Amatnieki, rūpnieki un tirgotāji apņēmušies neprotestējot palikt malā un gaidīt, kad tos aicinās kopējā darbā. Arī preses un LSK pārstāvji, kas sesijas lēmumā nav saņēmuši sarunās proponēto pārstāvju skaitu, sadarbības labā apmierinās ar notikušo.

LOA vienprātīgi nolēma sekmēt LNP darbības uzsākšanu, lai gan LCP vairākums nav respektējis dažu svarīgu LOA organizāciju — tirgotāju, rūpnieku, amatnieku, LSK un preses intereses, izslēdzot tās daļēji vai pilnīgi no līdzdalības LNP. Konference izteica vēlējumu, ka ievadītās draudzīgās sadarbības garā minētām organizācijām, samērīgi ar viņu nozīmi, būs iespējams turpmāk piedalīties LNP.

Apspriežot turpmāko darbību, nolēma izbeigt LOA pastāvēšanu, līdzko LNP būs uzsākusi savu darbību patiesā sadarbības garā.

LSK direktors R. Liepiņš ziņoja, ka maijā Hagā notiks Eiropas ūnijas konference. Lai varētu iekārtot arī Baltijas valstu piedalīšanos, kas neapstrīdami ieklaujas Eiropas ūnijā un nevis aziātiskajos austrumos, nodibināta Baltijas biedrība Eiropas ūnijas veicināšanai, ar latviešu, lietuviešu un igauņu sekcijām. Latviešu garīgās kultūras vērtību nodrošināšanai ārpus Vācijas red. K. Rabācs ierosināja nekavējoties izveidot latviešu kultūras krātuves-fondus ASV, Brazilijā un Anglijā, bet A. Brunners vairākus saimnieciski-tiesiskus jautājumus. Ierosinājumus nodeva prezidijam. H. M.

Jauni padomju apgrūtinājumi satiksmei ar rietumu joslām

No Berlīnes izvāc padomju darbinieku ģimenes

ASV ATSAUC ZIŅU PAR PLĀNU RIETUMVĀCIJAS VALSTS DIBINĀŠANAI

Pēdējās dienās padomju iestādes Vācijā izteikušas vairākas jaunas prasības, kas apgrūtina satiksmi starp Berlīni un Vācijas rietumu joslām. Padomju iestādes atteikušās pagarināt caurlaides apliecības angļu un amerikāņu techniķiem, kas līdz šim pārraudzīja telefona un telegrafa vadus caur padomju joslu, un bez tam prasījušas slēgt angļu un amerikāņu auto remontu darbnīcas pie autoceļa no Berlīnes uz rietumiem. Līdzīgas ziņas saņemtas no Austrijas, kur svētdienas vakarā uz laiku aizturēts kāds angļu militārais auto transports no Vīnes uz angļu joslu, it kā nepieciekamu personības apliecību dēļ, kā arī divi vilcieni. Pirms tam padomju iestādes prasījušas likvidēt amerikāņu aviācijas novērošanas staciju padomju joslā, kas regulēja amerikāņu gaisa satiksmi caur padomju joslu. ASV iestādes izteica gatavību to darīt, tādā gadījumā atsakoties no atbildības par lidmašīnu pareizā kursa ieturēšanu. Naktī uz 9. aprīli stacijā izcēlies ugunsgrēks, un tā nodegusi.

BBC vakar ziņoja, ka padomju iestādes izteikušas gatavību slēdzamo darbnīcu vietā iekārtot savas, kā arī sakaru līniju uzraudzīšanai norīkot savus technikus. Minētās darbnīcas, iekārtotas 1946. rudenī uz līguma pamata, lai sniegtu ziemas laikā palīdzību sabiedroto auto transportam. Tās pastāvēja visu pagājušo gadu, arī vasarā, bet tagad padomju iestādes prasa tās ar ziemas izbeigšanos slēgt. Angļu darbnīcas personālam jau agrāk celti dažādi šķēršļi, liedzot piegādāt dzeramo ūdeni no padomju joslas, kādēļ tas bija jāpiegādā no 65 km attālās angļu joslas. Darbnīcu lietā angļu iestādes izstrādā atbildi, bet amerikāņi paziņojuši, ka savu slēgs.

Angļu un padomju militārgubernātoru starpā turpinājusies notu apmaiņa lidmašīnu sadursmes lietā. Abas puses, kuŗu viedokļi katastrofas lietā ir stipri dažādi, beidzot vienojušās par tikai divu valstu izmeklēšanas komisijas radīšanu, kurai jau iecelti krievu un angļu lietpratēji. Angļi sākumā vēlējās četru valstu komisiju. Maršala Sokolovska nav Berlīnē, un domā, ka viņš devies uz Maskavu saņemt valdības instrukcijas par tālāko nostāju arī sabiedroto kontrolpadomes lietā. Kopš Sokolovska aiziešanas no padomes sēdes pirms trim nedēļām, tā vēl nav atjaunojusi darbu. Ģenerālis Klejs aprīlī sēdi vēl nav sasaucis, un arī neviena no pārējām trim valstīm to nav pieprasījusi. Svētdien angļu joslā notika lidmašīnu sadursmes upuŗu apglabāšanu, kuŗā piedalījās ģenerālis Klejs un citu rietumu valstu augstākās amatpersonas. Padomju Savienība uz bērēm bija atsūtījusi kādu kapteini.

(Beigas 3. lpp.)

Rietumi ierosina sasaukt konferenci par Triestu maijā

ASV, Lielbritanija un Francija vienlaicīgi piesūtījusi Padomju Savienībai notas ar uzaicinājumu maija sākumā sasaukt Parīzē konferenci Triestas jautājuma apspriešanai visvairāk ieinteresēto valstu starpā. Notās norādīts, ka Padomju Savienība, cerams, pieņemšot trīs rietumvalstu jau iepriekš ierosināto priekšlikumu atdot Triestu Italijai.

„New York Herald Tribune" ziņo, ka Dienvidslavijas valdība, negribēdama graut komūnistu izredzes Italijas vēlēšanās, atbildējusi, ka būtu ar mieru atteikties no savām tiesībām Triestā, ja tai par to piešķirtu dzelzceļu mezglu Goriciju. Itaļi tomēr jau paskaidrojuši, ka tāda maiņa būtu neiespējama, jo, ja Goricija atrastos dienvidslavu rokās, tad Triesta praktiski būtu no Italijas atšķirta.

Sabiedroto aprindas Triestā sagaida, ka 23. aprīlī dienvidslavi pastiprinās robežkontroli starp savu un sabiedroto joslām Triestā atstājot satiksmei tikai vienu pašu ceļu. Viens no iemesliem esot daudzu dienvidslavu bēgšana uz rietumu joslām, lai izvairītos no iesaukšanas armijā. — Uz Triestu devies 13.350 t lielais angļu aviācijas bāzes kuģis „Triumph", ko pavada kāds iznīcinātājs. Pašreiz ostā atrodas viens amerikāņu iznīcinātājs un kāds mazāks angļu kaŗa kuģis.

NYHT, DM

Trešais padomju veto pret Italijas uzņemšanu UN

Trešo reizi tai pašā jautājumā pateikdams savu veto, padomju delegāts Drošības padomē Gromiko sestdien aizkavēja Italijas uzņemšanu UN, ko aizstāvēja ASV un visu pārējo valstu delegāti. Gromiko tomēr bija ar mieru piekrist tikai tai gadījumā, ja uzņemtu arī Bulgāriju, Rumāniju un Ungāriju. Tas bija 23. Padomju Savienības veto Drošības padomē.

Italijas ministru prezidents de Gasperi sestdien publicēja paskaidrojumu, ka viņš nedomājot atkāpties, pirms abas jaunievēlamās parlamenta kameras 10. maijā nebūs ievēlējušas jaunu republikas prezidentu. Viņš apzīmēja par fantastiskām baumas, it kā viņš ar savu valdību gatavojoties pēc vēlēšanām bēgt uz ārzemēm. Ministru prezidenta vietnieks Pačardi paziņojis, ka italu policija papildināta ar 20.000 vīru un vajadzības gadījumā spēs tikt galā ar visām iespējamām nekārtībām. Valdība nodrošināšot ikvienam vēlētājam pilnīgu brīvību. Kopš janvāra valdība esot atklājusi slēptuvēs 6 lielgabalus un 18 tonnu spridzekļu, bez tam lielus daudzumus granātu, mīnu, vieglo un smago kājnieku ieroču un 23 raidītājus.

Neapolē sadursmē starp komūnistiem un monarchistiem ievainoti divi komūnisti un daudz policistu, bet Milānas komūnistu „miera demonstrācijās" sestdien ievainotas 40 personu. Italu sabiedriskās domas pētīšanas institūts aptaujā paredz vēlēšanās 18. un 19. aprīlī komūnistiem tikai 27% balsu. Virs Italijas notikuši sekmīgi italu, franču un amerikāņu lidmašīnu manevri.

Vakar Romā notika, komūnistu pieteiktais ģenerālstreiks, protestējot pret vairāku kreiso funkcionāru nogalināšanu nemieros Sicīlijā. Ģenerālstreiks ilga 1 st. NYHT, BBC

Izstrādāts projekts 1.944.000 amerikāņu kaŗavīru iesaukšanai

77 proc. visu amerikāņu atzīst, ka obligātā kaŗa klausība ASV nepieciešama, bet tikai 13 proc. ir pret to, ziņo Galupa institūts sabiedriskās domas pētīšanai. Kongresa apakškomisija jau izstrādājusi likumprojektu 1.944.000 vīru iesaukšanai armijā, flotē un aviācijā, ziņo Reuters. Tas gan neesot Trumena ierosinātais likums par vispārēju obligātu kaŗa klausību, bet tikai papildinājums pie likuma, kas atļauj iesaukt vīriešus no 18 līdz 31 g. vecumam.

Kongresa un senāta militāro lietu komisiju priekšsēži paziņojuši, ka apspriedīs jaunos pieprasījumus pēc līdzekļiem bruņošanās vajadzībām paātrinātā kārtā. Senātors Tafts izteicies, ka senāts atliks visus citus jautājumus, lai apspriestu bruņošanās vajadzības, tiklīdz komisijas būs izstrādājušas savus ziņojumus. Prezidents Trumens pieprasījis vēl 725 milj. dolaru aviācijas pastiprināšanai. Viņš sestdien ilgāku laiku apspriedis aizsardzības [illegible] ar ģenerāli Eizenhaueru. NYHT, BBC

Žīdi nolīdzinājuši ar zemi arabu ciemu

ARABI APŠAUDA JERUZALEMI AR ARTILERIJU

Visu arabu iedzīvotāju noslepkavošana un vesela ciema nolīdzināšana ar zemes virsu ir rīcība, ar ko žīdu Haganah izpelnījusies visas pasaules sašutumu. Starptautiskā Sarkanā Krusta komisija, kas svētdien apmeklēja Kastelo ciemu pie Jeruzalemes, lai pārliecinātos par žīdu rīcību, atradusi vienā pašā akā 200 arabu bērnu, sievu un vīriešu līķus un izteikusies, ka Kastelo ciemu varētu dēvēt par „Palestīnas Lidiči". Par spīti tam, ka vadītāju aprindas izteikušās par pamiera vēlamību, stāvoklis Palestīnā arvien vairāk sāk atgādināt īstu kaŗu, ziņo BBC.

Kastelo ciems, kas pazīstams jau no Krusta kaŗu laikiem, atrodas Jeruzalemes pievārtē un jau vairāk nekā nedēļu ap to risinājās sīvas cīņas, jo šis ciems aizsprosto ceļu no Telavivas uz Jeruzalemes vecpilsētu, kur žīdiem trūkst ne tikai pārtika vien, bet arī ūdens.

Pagājušā ceturtdienā arabi ar lieliem spēkiem ieņēma šo ciemu, ko kādu laiku bija pārvaldījuši žīdi, un pasludināja to par lielu uzvaru. Kaujas pēdējos mirkļos tomēr krita arabu spēku virspavēlnieks Jeruzalemes rajonā — lielmuftija brālēns Abduls Kaders Huseini. Viņa bēres, kas notika nākošā dienā, bija lielākās, kādas Palestīnā redzētas pēdējos desmit gados. Žīdi pa bēru laiku paspēja ievadīt aplenktajā Jeruzalemē vēl vienu auto konvoju ar pārtiku un materiāliem. Arabi sāka apšaudīt Jeruzalemes žīdu kvartālu ar artileriju, kas bija uzstādīta ap trīs km no pilsētas. Visi sakari ar Jeruzalemi piektdien pārtrūka, negāja vairs vilcieni, izbeidzās pasta un telefona darbība. Tad žīdi sāka spēcīgu pretuzbrukumu Kastelo ciemam. Žīdu lidmašīnas mēģināja bombardēt arabu kaŗaspēku ap ciemu.

Angļu virspavēlniecība aizliegusi Palestīnas iedzīvotājiem naktīs atstāt savus mitekļus un parādīties uz ceļiem. Rīkojums stājies spēkā piektdien. Koloniju ministrs Krīčs-Džoness parlamentā ziņojis par kādu nesen notikušu Haganah iebrukumu angļu štābā Palestīnā, kur nogalināti vairāki angļi. Ministrs teica, ka tā bijusi „aukstasinīga slepkavība slepkavošanas dēļ".

Par pēdējo terrora aktu Kastelo ciemā arī žīdu cionistu organizācijas izteikušās sašutumu un paziņojušas, ka nav vainīgas. Bet Haganah slepenais raidītājs pavēstījis, ka šis ir tikai sākums vēl asākai rīcībai.

Kairā notiek jauna arabu līgas konference. Pēc BBC ziņām, daļa arabu nevēloties ar žīdiem par pamieru runāt, lai neļautu Jeruzalemē ielenktajiem „atvilkt elpu".

NYHT, DM, BBC

Paredz „padomju ofensīvas" akcijas izplešanos Vidusjūrā un Palestīnā

Ziņojumu par „padomju ofensīvas akciju" publicējusi starptautiskā komisija Eiropas lietu pētīšanai, kurā piedalās daudz prominentu personu — to starpā lords Vanzitards, franču rakstnieks Klodels un viens no MRP līderiem Moriss Šumans. Ziņojumā apgalvots, ka Padomju Savienība ar „čechu aģentu" starpniecību apgādājusi ieročus Palestīnas arabiem, bet tai pašā laikā arī Palestīnas žīdus apmācot Padomju Savienība. Komisija apsveic Rietumeiropas valstu vienošanos, bet atzinusi, ka ar to nepietiek. Esot vajadzīga visu demokratisko spēku apvienošana, jo paredzams, ka „padomju ofensīvas akcija" drīz izpletīšoties pa visiem Balkāniem, Vidusjūras telpā un Palestīnā.

„Daily Mail" ziņo, ka arī arabu līga sākot uztraukties par komūnistu aktīvitātes pieaugumu Tuvajos austrumos. Ēģiptes valdība apsverot komūnistu partijas aizliegšanu, bet speciāla ēģiptiešu komisija apceļojusi citas arabu valstis, lai saskaņotu rīcību pret komūnistiem šo valstu iekšienē.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 28 (133) 1948 g. 13. aprīlī.
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

PAVĒRTS CEĻŠ TĀLĀKAI SADARBĪBAI

18 valstis vēlas spējīgākos DP

(Turpinājums no 1. lpp.)

LCP prezidija ziņojums ir īss. Galvenā vērība veltīta apvienošanās jautājumam. Par LCK darbu pārskatu sniedz H. Klarks un A. Trapāns. Augstspriegums starptautiskā politikā izraisījis nervozitāti nometnēs un LCK, ciešā sadarbībā ar igauņu un latviešu pārstāvjiem, pašreiz kārto un skaidro jautājumus, kas tautiešiem dos nomierinājumu un paļāvību. Šonedēļ baltieši izdarīs kopēju iesniegumu amerikāņu armijas galvenā štābā Frankfurtē, norādot, ka latvieši, igauņi un lietuvieši, neatzīstot dzimtenē valdošo komūnistisko režīmu, ir sevišķi apdraudēti. Lietuviešu pārstāvji, apspriežot ar franču armijas vadītājiem darbiniekiem varbūtēju nepieciešamību ātri izvietoties ārpus Vācijas, saņēmuši atbildi, ka esot iespējama visu, arī pārējo okupācijas joslu DP uzņemšana. Lai noskaidrotu Francijas valdības viedokli, lietuviešu pārstāvis izbraucis uz Parīzi. No sūtņa A. Feldmaņa saņemts paziņojums, ka pastāv iespēja mūsu pārstāvjiem oficiāli akreditēties IRO joslu štābos.

LCK vadība īsajā darbības posmā sākusi un pa daļai jau izkārtojusi vairākus Babenhauzenas sesijā pieņemtos lēmumus. Ievadītas sarunas par pārstāvju izraudzīšanu ārpus Vācijas, fondu dibināšanu Kanādā, ASV un Anglijā, sagatavošanā ir memorands par kareivju pielaišanu emigrācijā, sākta archīvu materiālu pārsūtīšana.

A. Trapāns ziņoja, ka martā angļu joslā 18 valstis vervējušas sev piemērotākos un spējīgākos DP. Sākot ar aprīli IRO rīcībā būšot 12 pasažieru kuģi. Varētu secināt, ka izvietošana pastiprināsies, tomēr pēdējā laikā vairāki kuģi aizbraukuši ar nepilnu pasažieru skaitu. Ziņas par izredzēm izceļot uz Kanādu ir pretrunīgas. Kanādas valdība it kā gatavojoties plašākai akcijai, bet saņemti arī norādījumi, ka iespējama pašreizējā līgumu slēgšanas sašaurināšana, pat pārtraukšana, jo negātīvu ietekmi atstājot daudzie pieņemtā darba atstāšanas gadījumi Kanādā. Vērojot līdzšinējo izceļošanas norisi, var konstatēt, ka atsevišķo valstu rīcība saistās ar starptautisko apstākļu attīstību un tādēļ nākotnes iespējas grūti zīlēt.

LCK delegācija angļu joslā no jauna sākusi skaidrot iespējas Francijā, lūdzot arī sūtni O. Grosvaldu rūpēties, lai Francijā varētu izvietoties lielāks skaits latviešu. Lūgums aizsūtīts arī sūtnim K. Zariņam, lai viņš savukārt pie Anglijas valdības mēģina panākt apsīkušās W. Ho akcijas paātrināšanu.

Visi aicināti kopējā palīdzības darbā

Jaundibinātais latviešu pašpalīdzības fonds dos iespēju visiem stāties kopējā palīdzības darbā. Fonda mērķis ir materiāli atbalstīt emigrācijā esošos Latvijas pilsoņus, atbalstīt tautiešu atgriešanos brīvā dzimtenē, atbalstīt patstāvīgas eksistences nodrošināšanu emigrācijā un atbalstīt latviešu izglītību un kultūru. Līdzekļi fondam sastādīsies no tautiešu, dažādu uzņēmumu, organizāciju un citu pasākumu labprātīgām vienreizējām un periodiskām iemaksām, organizēto pasākumu ienākumiem, latviešu pārstāvību iemaksām, ziedojumiem un novēlējumiem. Fonda darbības, it sevišķi līdzekļu vākšanas sekmēšanai LCK sastāda fonda padomi no dažādām emigrācijā esošo tautiešu aprindām. Padome ievēl pati savas, pašas noteiktas amatpersonas. LPF pārvalda fonda valde, kurā ieiet LCP priekšsēdis vai viņa vietnieks un LCK finanču, labklājības un darba nozares vadītāji vai viņu vietnieki. Sesijā par fonda priekšsēdi ievēlēja J. Miezi un viņa vietnieku J. Vilciņu.

Ierosināts apgabalu komiteju priekšsēžus uzņemt LCP

A. Dzirne ziņoja, ka franču joslas delegātu sanāksmē Ravensburgā ierosināts apgabalu komiteju priekšsēžus uzņemt par pilntiesīgiem LCP locekļiem. Jautājumu apskatīs nākošajā sesijā. Pretestības kustības pārstāvis Pārups ierosināja, lai pie LCK administrātīvās daļas notiktu visu trimdā esošo biedrību un organizāciju reģistrēšana. LCP tādēļ aicina organizācijas pieteikt savu darbību, uzrādot arī valdes sastāvu.

Prof. K. Kundziņš, stājoties prāvesta E. Berga vietā, aiziet no Baltijas centrālās padomes. LCP par jauno latviešu pārstāvi ievēl A. Trapānu. Prof. K. Kundziņam un prof. A. Švābem, kas abi sekmīgi darbojušies BCP no pirmās dienas, LCP izsaka pateicību. Par izglītības nozares vadītāja vietnieku angļu joslā ievēl A. Dravnieku.

Tikai uzticība un iecietība dos sekmes kopējam darbam

Sadarbības jautājumā iepriekšējās apspriedēs starp Babenhauzenas sesijā pilnvarotajiem LCP pārstāvjiem — LCP priekšsēdi J. Celmu un vicepriekšsēdi V. Janumu no vienas puses un LOA pārstāvjiem — bīskapu J. Rancānu, V. Bastjāni, A. Klīvi, R. Liepiņu un V. Skaistlauku bija panākta vienošanās LNP statūtu deklarātīvajā daļā un pamatsastāva izveidošanā. Būtu saprotami, ja pārējie LCP locekļi, kas priekšapspriedēs nebija piedalījušies, debatēs centās gūt papildus informāciju, bet pārrunas dažbrīd ievirzījās citādu nodomu gultnē, no jauna ļaujot uzbangoties aizdomām, pārmetumiem un šaubām, vai tikai viena vai otra puse jaunajā dzīves virsorganizācijā neiegūs skaitlisku pārsvaru. Tomēr beidzot, vēlu naktī, pēc trešiem gaiļiem, to LNP statūtu daļu, par kuru vienošanās jau bija panākta iepriekšējās apspriedēs, vienprātīgi pieņēma arī LCP.

Latviešu nacionālā padome dibināta Latvijas pamattiesību izcīnīšanai, tautas saglabāšanai un latviešu organizāciju sadarbībai. Padomē ar saviem delegātiem var piedalīties latviešu organizācijas, kas atzīst 1922. g. Latvijas satversmi par spēkā esošu. LNP darbojas, neskarot tiesības, kādas ir, saskaņā ar Latvijas valsts 1922. g. satversmi valsts augstākiem orgāniem, vai kādas Latvijas valdība ir piešķīrusi ārkārtējo pilnvaru nesējiem. Lietu kārtošanai un izlemšanai pēc vajadzības, bet ne retāk kā 2 reizes gadā, sasaucama delegātu sapulce. Kā izpildu orgānu delegātu sapulce izvēl no sava vidus prezidiju 9 personu sastāvā, pa diviem pārstāvjiem no LCP, Latvijas CP, karavīru organizācijām un 3 pārstāvjiem no pārējām organizācijām. Delegātu sapulcēs jautājumi izlemjami ar ¾ bet prezidijā ar vienkāršu klātesošo balsu vairākumu. Delegātu sapulce ir pilntiesīga, ja tajā piedalās vismaz puse no delegātu skaita. Delegātu sapulcē var piedalīties ik pa 12 pārstāvju no Latviešu CP, Latvijas CP un karavīru organizācijām, 4 baznīcu augstākie vadītāji trimdā, 3 kurzemnieku pārstāvji, 1 pārstāvis no Baltijas universitātes un Latviešu studentu apvienības pārstāvis. Tālākā LNP uzņemamo organizāciju noteikšanā izraisījās vēl karstākas pārrunas. Balsojot par katru organizāciju atsevišķi, Pretestības kustībai vienprātīgi piešķīra 2 pārstāvjus, Latvijas sarkanam krustam 1, presei 1, Baltijas tautu sieviešu padomes latviešu pārstāvēm 2 vietas, kooperātīvām organizācijām 2, Latviešu tautas apvienībai 1, lauksaimniekiem 1 pārstāvi. Propoziciju piešķirt vienu vietu amatnieku organizācijai noraidīja ar 15 pret. 13 par balsīm un tirgotāju un rūpnieku biedrībai ar 14 pret un 13 par balsīm.

Paredzot LNP vietas arī ārpus Vācijas trimdā dzīvojošiem tautiešiem, pieņēma noteikumu, ka no zemēm, kur dzīvojošie latvieši nav pārstāvēti LCP, delegāti uz LNP sūtāmi pēc kvotas: no 1000—2000 tautiešiem 1 delegāts, 2001—5000 tautiešiem 2 delegāti un pa vienam delegātam uz katriem nākošiem 5000 latviešiem. No zemēm, kurās nedzīvo kvotas minimālais tautiešu skaits, var sūtīt delegātus bez balstiesībām. Ar padomdevēju tiesībām delegātu sapulcēs var pieaicināt padomes darbības veicināšanai nepieciešamās personas. Tuvākus noteikumus par LNP darbību izstrādās prezidijs un apstiprinās delegātu sapulce. Noteikumus trešā lasījumā pieņēma pl. 5—40 no rīta.

Pēc 3 stundu atpūtas sēdi atjaunoja, lai izvēlētu 12 LCP pārstāvjus. Izraugot kandidātus, nācās izšķirt jautājumu, vai tie ievēlami tikai no LCP locekļu vidus, vai brīvā izvēlē. Vārdiskā balsojumā 18 LCP locekļi atzina, ka pielaižama brīva izvēle.

LCP pārstāvji jaundibinātajā LNP būs: Häzners (30 balsis), H. Klarks (29), J. Lavenieks (20), J. Niedra (20), A. Dravnieks (20), V. Lambergs (22), J. Poruks (20), K. Lobe (19), E. Freivalds (18), H. Vītols (18), J. Turks (19) un T. Tērauds (17).

Sadarbības apspriede Vircburgas tautiešos bija modinājusi sesijās ilgi nepiedzīvotu interesi. Pat līdz rīta ausmai publikas solos netrūka klausītāju.

Kaut piepildītos LCP priekšsēža J. Celma sesiju beidzot teiktie vārdi: „Ar grūtībām radusies saprašanās ar laiku kļūs stiprāka, izzudīs neuzticība un vienošanās dos pozitīvus rezultātus".

H. M.

Neapstiprina baumas par DP pārvietošanu uz Franciju

DP pārstāvjiem amerikāņu armijas durvis vienmēr būs atvērtas

BALTIJAS TAUTU CK APSPRIEDE GEISLINGENĀ

„Amerikāņu armijas rīcībā pašreiz nav nekādu ziņu, ka Vācijas DP nodomāts pārvietot uz Dienvidfranciju. Tāda bija ASV armijas pārstāvju atbilde mūsu jautājumam par baumām, kas dzirdamas DP nometnēs," teica lietuvieši Baltijas tautu centrālo komiteju pārstāvju sanāksmē 6. aprilī Geislingenā, kur piedalījās Latviešu CK priekšsēdis H. Klarks, LCK kancelejas šefs J. Venners, Lietuviešu CK priekšsēdis konsuls P. Gaučis, Liet. CK loc. Dr. Šlepetis, Igauņu CK priekšsēdis prof. E. Eins un ICK loc. prof. V. Ivasks un H. Treals.

Amerikāņu armijas iestādēs paskaidrots, ka DP nometņu pārcelšana uz Franciju sarežģīta un pašreiz arī nav nepieciešama. Ja DP vajadzēs no Vācijas izvākt, tad amerikāņi šo jautājumu neaizmirsīs. Baltijas tautu CK priekšsēži kopējā iesniegumā tomēr lūgs amerikāņiem iespējas, lai baltiešu DP drīzumā varētu atstāt Vāciju.

Lietuviešiem arī paskaidrots, ka amerikāņi baltiešu nacionālās pārstāvības oficiāli vēl nav atzinuši, bet amerikāņu armijas vadības durvis šiem pārstāvjiem vienmēr būs atvērtas.

Emigrācijas jautājumā visu trīs tautību pārstāvji apmainījās ar informāciju. Dr. Šlepetis ziņoja, ka Anglijā pēc līgumā paredzētā 1 gada nostrādāšanas no darbiem tomēr neatbrīvo. Lietuviešiem radusies iespēja dabūt savu oficiālo pārstāvi pie IRO Ženevā, tāpat kā tas jau ir latviešiem. Nolēma, ka jāturpina pūlēties, lai IRO 1. un 2. klases darbinieku komplektētu no pašu DP vidus, tā atvieglojot IRO budžetu. Pārāk plašs izveidojies Starptautiskās politisko bēgļu un DP komitejas Minchenē personālais sastāvs, kāpēc ražīga darbība zināmā mērā apgrūtināta. Atzina tomēr, ka Baltijas tautu pārstāvji tur pagaidām sūtāmi.

Pēc IRO paskaidrojumu saņemšanas pašreiz turpinās ārpus nometnēm dzīvojošo baltiešu reģistrēšana, lai apliecinātu viņu DP juridiskās tiesības. DP uzņēmumu licencēšana turpināma sadarbībā ar vācu iestādēm un amatpersonām. Sanāksmes dalībnieki atzina, ka nebūtu nozīme sākt polemiku ar vācu presi pret mums vērstiem uzbrukumiem. Baltiešiem savu tautu vitālo interešu labā jāatturas no laulībām ar vāciešiem. Nacionālās tiesas izkārtošanai izraugāmi visu trīs tautību pārstāvji. Latviešu pārstāvis šajā jautājumā būs jurists E. Rūvalds.

Piešķirtas Kultūras fonda godalgas un pabalsti

Kultūras fonds piešķīris godalgās RM 2000.— Latviešu teātrim Eslingenā par M. Ziverta Āksta inscenējumu un RM 2000.— Mērbekas latviešu teātrim par Ansl. Eglīša Kazanovas mēteļa uzvedumu. Godalgas literātūrā: Zinaīdai Lazdai par dzejoļu krājumu Tālais dārzs RM 2000.—, prof. A. Švābem par dzejoļu krājumu Bargā laikā RM 2000.—, Ansl. Eglītim par romānu Homo Novus RM 2000.—, A. Dziļumam par stāstu Sarkanais velns RM 1000.—, M. Zivertam par traģēdiju Rakte RM 2000.— un prof. P. Jurēvičam par grāmatu Idejas un īstenība RM 1000.— Pabalstos piešķirts Latviešu baletam RM 3000.—, Vircburgas latviešu teātrim RM 2000.— un Dr. J. Zanderam balvai 90 g. dzimumdienā RM 1000.—.

Sievietes gara rosme trimdā

BALTIJAS SIEVIEŠU PADOMES LITERĀRI-MŪZIKĀLĀ PĒCPUSDIENA

Sestdien Augsburgas lielajā Ludvigsbau'a zālē ņirbēja un vizēja triju Baltijas tautu sieviešu tautas tērpi, to valkātājām pulcējoties uz Baltijas sieviešu apvienības rīkoto mūzikāli literāro pēcpusdienu. Sarīkojuma nosaukums „pēcpusdiena" — pieticīgs, īstenībā tas bija kaut kas vairāk, valdīja tāda svinīga atmosfaira kā svētkos, un kungi, kuŗus redzēja maz un biklus, varēja droši pagodināt šo sarīkojumu lielākā skaitā, atstājot mājās savu skepticismu un atnākot vismaz paprieciināt acis. Taču tika diezgan arī garam, par spīti dažām organizācijas kļūmēm, kas varbūt tik liela mēroga sarīkojumam par kādu procentu trimdas apstākļos pat neatvairāmas.

Pēcpusdienu ievadīja ar apsveikumu un sadarbības aicinājumu prezidējošās tautības pārstāve igauniete mag. phil. Mall Jūrma, nolasot referātu par igauņu literātūras pārvērtībām laikmetu maiņās. Referente uzsvēra Igaunijas skarbās dabas iespaidu prozā un dzejā, izceļot dzejnieces Koidulas lomu nacionālās literātūras attīstībā un tuvāk pakavējoties gar Zviedrijā dzīvojošās igauņu dzejnieces Marijas Underes personību. Viņas dzejoļus nolasīja perfektā vāciskā atdzejojumā viņas znots — vācu dzejnieks Hermans Štoks, kas sagatavojis izdošanai vāciski veselu sējumu minētās dzejnieces dzejoļu. Fragmentu no Vācijā dzīvojošā igauņu rakstnieka Hindreja romāna „Saules riets" nolasīja A. Marduse. Te varētu piezīmēt, ka sarīkojumam ar tik kuplu programmu fragments bija par garu, otrkārt, principā būtu bijis piemērotāks kādas igauņu prozas rakstnieces darbs.

Latviešu nodaļā Angelika Gailīte lasīja par latviešu sievietes gara dzīvi vēsturiskajā perspektīvā, uzsverot sievietes lomu tautas gara mantu radīšanā. Referente ilgāk pakavējās pie Aspazijas un Brigaderes literārā mantojuma, izceļot no jaunās paaudzes Veroniku Strēlerti un Zinaīdu Lazdu (būtu bijis vietā kādus šo dzejnieču dzejoļus noskandēt), pieminot arī kāda mūsu literātūras kritiķa konstatējumu par mūsu dzejas feminizēšanos. Pret šo konstatējumu varētu iebilst, ka, ja tāda parādība tiešām trimdā vērojama, tad tai pamatā lielā mērā pēdīgo gadu politisko pārvērtību un mūsu vēstures traģikas radītie apstākļi: tiem par upuri krituši daži mūsu labākie dzejnieki, nav dzīvo vidū vairs Cedriņa, Ādamsona un Breikša, nezinā pazudis Medenis. Labi skandēja pašas atdzejojumā dažas no savām labākajām dzejām Karola Dāle. Skaisti lirikas paraugi bija arī Aīdai Niedrai, kas pati nebija ieradusies, dzejoļus nolasīja Marija Antena. Biruta Senkēviča lasīja fragmentu no „Aglonas Dievmātes leģendas". Irma Liepsala — no romāna „Dimanta gredzens". Acīm redzot, latvietēm bijis principā svētīgais nolūks lasīt savus darbus pašām, diemžēl ne visām tas izdevās tādā vācu valodā, kas ļautu priekšnesumu tiešām baudīt. Ir kāda svešvalodu izrunas korrektas iemācīšanās norma, kas ir nepieciešama, ja grib uzstāties starptautiskā sarīkojumā.

Dr. Marija Žilinskiene nolasīja referātu „Lietuviešu literātūra nacionālās idejas gaismā", uzsverot sākumā, ka lielām tautām ir priekšrocība sev nepiemērotas idejas atvairīt, kurpretim mazām tautām tās dažkārt tiek uzspiestas, tādēļ viņu dzīvē tieši nacionālām idejām esot lielāka nozīme. Tāda teze, protams, ir utilitāra pašaizsargāšanās nozīmē, pie tam ir jautājums, vai lielās tautas nepieturas pie tās vēl daudz krasāk nekā mazās un vai arī tām reizēm netiek kaut kas uzspiests. Konsekventi referentes tezes virzienā domājot, būtu jāatzīst, ka komūnisms ir tipiski krievisks (kaut gan tā idejas dzimušas Rietumeiropā) un nacionālsociālisms — vācisks, fašisms — italisks u.t.t. Ja atmetam šīs diskusijas, tad minētais referāts bija visspilgtākais un koncentrētākais, arī priekšnesumā vislabāk pasniegtais. Aktrise B. Pukelevičiute nolasīja dažus Juzes Augustaites un Onas Balčunienes dzejoļus — lietuviski un labā vācu atdzejojumā.

Katrā programmas nodaļā bija arī mūzikāli priekšnesumi. Trīs dāmas tautas tērpos, viena košāka par otru! — Helmi Ārena, Velta Zaķe, K. Daugeliene — dziedāja savas tautas komponistu dziesmas, uzstājās arī igauņu sieviešu kristīgās savienības koris Metas Norkukas vadībā, lietuviešu dejotāja Valeišaite nobeidza programmu ar trim dejām par Čurļoņa, Jāņa Mediņa un Šimkusa mūziku. Tādēji bija doti mesli visām dailes mūzām!

No dažādiem gan tikai iecerētiem, gan pusē paveiktiem triju Baltijas tautu tuvināšanās pasākumiem šis bija katrā ziņā kaut kas reāls. Valodas grūtību pārvarēšana, izlīdzoties ar vācu tulkojumiem, gan ienesa arī kādu svešu un saltu skaņu. Pieņemsim, ka referātiem tas bija nepieciešami, arī prozas fragmentiem, par dzeju varētu būt citos ieskatos. Dzejoļu noskandēšana neprasa daudz laika, liekas, ka visu triju tautu valodās ir diezgan daudz atdzejojumu, ja gribētu jaunus — arī tos varētu paveikt vieglāk, nekā meklējot vācu tulkotājus. Tā, nolasot dažus dzejoļus visās trijās valodās, būtu panākts tīkamāks un intīmāks iespaids. Laiks sarīkojumam bija ierobežots, tomēr tas „ievilkās", programma tika mainīta un saisināta, protams, vairāk uz beigām. Referāti, kā visi referāti pasaulē! — par spīti to vērtīgumam, bija par garu; liekas, tādēļ ka temati bija par plašiem, it kā šai pēcpusdienā būtu jāpasaka viss un it kā nebūtu paredzamas vairs nekādas citas izdevības to pateikt. Mēs gribētu vēlēt rīkotājām taisni pretējo — lai tas nebūtu pēdīgais šāda veida sarīkojums!

Hochfeldas nometnē notika tuvināšanās vakars sarīkojuma dalībniecēm un lūgtiem viesiem, kurā dzejnieces skandēja savas dzejas mātes valodā, skanēja tautas dziesmas un risa draudzīgas valodas.

Kn. L.

LCK piekrīt savu brīvo līdzekļu ieguldīšanai Turībā

LCK pēdējā sēdē principā piekrita savu brīvo līdzekļu ieguldīšanai Turībā, tā veicinot mūsu kooperāciju un reizē izsargājoties no zaudējumiem varbūtējā valūtas reformas gadījumā. Latviešu tirgotāju un rūpnieku kopa lūgusi atļauju turpmāk saukties par biedrību, kam LCK piekrita. No LCK tautkopības nozares vadītāja pienākumiem atteicies Dr. A. Podnieks. Viņa vietā turpmāk darbosies J. Lavenieks.

LCK pārrunāja arī iespējamību par latviešu dailamatniecības skates sarīkošanu Briselē.

Izdevumi, kam jāstiprina mūsu spēks cīņai par Latviju

LCK informācijas nozares vadītājs V. Lambergs mūs informē: „Izpildot LCP Babenhauzenas sesijas lēmumu, LCK informācijas nozare iespiedīs tekstu tautiešiem, kas no Vācijas aizbrauc darbā uz citām zemēm. Izdos arī grāmatu par latviešu stāju svešumā. Grāmatai būs ap 200 lappušu un tur ievietos arī visas ārzemju iestāžu un amatpersonu adreses. Izdevumu dos līdzi aizbraucējiem, lai tie pat vistālākajās pasaules malās saglabātu spēku cīņai par Latviju."

VĒSTULES REDAKCIJAI

Zigfrīds Palpala, Hanavā

PĀRSPĪLĒJUMS

„Latvijas" 23. marta numurā lasāms, ka „no Hanavas nometnes uz citām zemēm aizbraukuši visi igauņu skolotāji. Skolas slēgtas un igauņu telpas nodevuši latviešiem."

Šī ziņa īsti neatbilst patiesībai. No 23. marta līdz 4. aprīlim Lieldienu brīvlaika dēļ igauņu skolas tiešām bija slēgtas, bet tagad mācības atkal atjaunotas. Igauņi telpas gan nodevuši latviešiem, bet tās ir līdzšinējās skolas telpas — viņu skolas pārvietojušās uz jaunām telpām. Divi igauņu skolotāji no Hanavas patiesi izceļojuši, bet to vietā stājušies citi. Gatavojas emigrēt gan daudzi skolotāji un tāpat skolēni, bet līdz tam skolas turpina strādāt.

Nometņu dzīve

ESLINGENAS bij. Latvijas dzelzceļu darbinieku kopas sapulce 17. aprilī pl. 15 Pilsskolā (Hindenburga ielā 13). Uz sapulci lūgti ierasties arī citu amerikāņu joslā esošo nometņu dzelzceļnieki vai to pārstāvji.

AIZBRAUCOT uz Angliju, tautiete Marta Kalēja ziedojusi lielāku summu naudas Lībekas latviešu slimnīcai.

„Neitrālitātes aizstāvēšana būtu farss!"

saka Pasikivi, prasīd ms somu-padomju pakta ratificēšanu

Iespējams, ka Somijas parlaments ratificēs paktu ar Padomju Savienību vēl šai nedēļā, ziņo AP. Pakta ratificēšanu pieprasījis somu delegācijas vadītājs ministru prezidents Pekala, kas svētdien ar delegāciju atgriezās Helsinkos. Jau piektdien to pašu lielā radio runā prasīja valsts prezidents Pasikivi, kurš uzsvēra, ka Somija nekādā gadījumā vairs nepiedalītos karā pret Padomju Savienību. Atliekot cerēt, ka Somija neklūs par upuri eventuālam iespējamo Padomju Savienības ienaidnieku uzbrukumam. Maskavas sarunās esot ievērota Somijas vēlēšanās palikt ārpus lielvalstu interešu konfliktiem, tagad pirmām kārtām paliekot Somijas pašas uzdevums atvairīt iespējamu uzbrukumu tās teritorijai. Bet, teica Pasikivi — reālistiski raugoties, nevar iedomāties, ka Padomju Savienība sēdētu mierā, ja patiešām rastos draudi pret Somijas teritoriju. Somijas neitralitāte tagad iegūstot zināmu nokrāsu, kas nesaskanot ar to neitralitāti, kāda aprakstīta starptautiskō tiesību mācības grāmatās. Tādas neitralitātes aizstāvēšana, pēc Pasikivi domām, arī būtu tikai farss, jo nedrīkstot aizmirst, ka Padomju Savienībai jau saskaņā ar miera līgumu ir tiesības uzturēt sakarus pāri Somijas teritorijai ar saviem atbalsta punktiem Porkalā, no kurienes Helsinki automobilī sasniedzami 20 minūtēs.

Pasikivi iestājies par pakta ratificēšanu ar visu savu autoritāti, un politiskās aprindās ziņo, ka viņš draudot pat ar atkāpšanos. Pakta ratificēšanai parlamentā vajadzīgas mazākais 100 balsis. Pēc AP ziņām, par to droši balsos 51 galēji kreisais deputāts, varot rēķināties ar 15 zviedru tautas partijas balsīm, bet atlikušās 35 balsis Pasikivi cerot iegūt no atsevišķiem labā spārna deputātiem.

ASV un Anglija kategoriski atsaukušas baumas par abu rietumvalstu spiedienu pret Skandināvijas valstīm, lai pamudinātu tās pievienoties rietumu blokam. Zviedrijas iekšlietu ministrija pieprasījusi parlamentam 3 milj. kronu slepenā dienesta izveidošanai pret spiegiem. Norvēģijas parlamentā ierosināts dibināt jaunu ārlietu un militāro komisiju, kurā vairs nebūtu komūnistu pārstāvju, jo tie esot zaudējuši citu partiju uzticību.

NYHT, DM

Padomju apgrūtinājumi satiksmei

(Turpinājums no 1. lpp.)

Sestdien sākušās sarunas ar padomju iestādēm par sakaru līniju nodrošināšanu uz rietumu joslām. Berlīnes rietumu sektoru preču satiksmē ar citām joslām tagad vajadzīgs padomju zīmogs uz preču dokumentiem. Zīmoga trūkuma dēļ nosūtīts atpakaļ uz Berlīni kāds auto ar amerikāņu konsulāta mantām, kas vestas uz Bremeni.

Padomju licencētā Berlīnes prese apstiprinājusi ziņas par liela skaita padomju darbinieku ģimenes locekļu izvākšanu, bet to darot, lai samazinātu padomju joslas okupācijas izdevumus par 30% un nepieciešamu krievu skolu, nevis gaidāma kara dēļ. Daži angļu joslas vācieši, kas nelegāli pārgājuši padomju joslas robežu, lai pavadītu pie radiem atvaļinājumu, apcietināti un mobilizēti darbam urāna raktuvēs. Padomju posteņi piektdien vairs neielaida uz parasto darbu padomju joslā vācu strādniekus no Hesenes pierobežas. Angļu joslā atkal vairojies nelegālo robežpārgājēju skaits no padomju joslas. To vidū esot daudz bērnu no Leipcigas, ko vecāki sūta meklēt pārtiku. Zaksijas tiesu darbiniekiem un juristiem turpmāk aizliegts izsniegt rietumjoslu iestādēm vai personām un ārzemju oficiāliem pārstāvjiem jebkādu informāciju. Daudzi Zaksijas un Tīringijas vācu inženieri un speciālisti esot saistīti darbiem Padomju Savienībā, ziņoja „Die Neue Zeitung". Bavārijas pārtikas ministrs izteicies, ka pēdējā laikā no krievu joslas iepludinot viltotus gaļas kuponus, lai dezorganizētu amerikāņu joslas saimniecību. Franču licencētais Berlīnes „Der Kurier" ziņo, ka Zaksijā, Tīringijā un Brandenburgā slēgtas visas izpriecu vietas padomju karavīru novietošanai. Karaspēka koncentrējumus izskaidrojot ar plašiem manevriem.

ASV ārlietu ministrija atsaukusi Reutera aģentūras un Šveices radiofona izplatīto informāciju, it kā ASV būtu sagatavojusi piecu punktu programmu Rietumvācijas valsts dibināšanai un valdības radīšanai piecos posmos viena gada laikā. Arī Ziemeļreinas-Vestfāles militārgubernātors ģenerālis Bišops izteicies, ka tādas valdības dibināšana tuvākajā laikā neesot gaidāma, kaut gan notiekot citas sarunas par tiltu rietumu joslu saimniecisku apvienošanu. Angļu liberālais „News Chronicle" gan atzīst, ka šķirtas valdības Vācijas austrumu un rietumu joslai esot tikai vēl laika jautājums. Rietumvalstis nekādā gadījumā neatstāšot Berlīni un katru nopietnu iespiešanas mēģinājumu noteikti uzskatīšot par kareivīgu aktu. Konservatīvais „Yorkshire Post" domā, ka gaidījami, ja krieviem izdotos rietumvalstis padzīt no Berlīnes, tās būtu spiestas ietekmēt Rietumvācijas pretpadomju virzienā. Franču „Le Monde", kas stāv diezgan tuvu ārlietu ministrijai, atzīst brīvi vēlētu Rietumvācijas valdību par labāko iespēju paturēt virsroku pašreizējā politiskajā konfliktā starp austrumiem un rietumiem. Ja vācu valdība kādu dienu rastos padomju joslā, tad būtu nepieciešami jau nākamā dienā tādu proklamēt arī Rietumvācijai.

NYHT. BBC, NZ

Ierosinājums dibināt „pretkominformu"

ASV ārlietu ministrija pašlaik apspriež republikāņu ārlietu liepratēja Forestera Dallesa ierosinājumu dibināt „pretkominformu" komūnisma apkarošanai Eiropā. Viņš pats paskaidrojis, ka uzskata šādu organizāciju par nepieciešamu papildinājumu Maršala plānam. Jaunieceltais Eiropas atjaunošanas plāna administrātors Hofmanis paziņojis, ka licis iepirkt pārtiku, degvielas un citas svarīgas preces par 21 milj. dolaru Austrijas, Grieķijas, Francijas, Holandes un Italijas vissteidzamāko vajadzību apmierināšanai.

NYHT

Karaspēks ar šautenēm un asaru gāzēm ieņem slimnīcu, lai padzītu streikotājus

Tikko bija beigušies lielie nemieri Aleksandrijā, kur streikoja policija, uguns un posts piemeklēja divas lielas slimnīcas Ēģiptes galvaspilsētā Kairā, kur pieteica streiku vīriešu kārtas personāls. 2000 karavīru un policistu triecienā ieņēma šīs slimnīcas, kur ap 1000 streikotāju bija elektrizējuši un aizbarikādējuši durvis, kamēr viņi pa logos novietotiem skaļruņiem pārmaiņus deklarēja savas prasības pēc lielākām algām un citēja atsevišķas vietas no musulmaņu svētās grāmatas korana. Kad policija atklāja uguni, streikotāji lēja policistiem virsū verdošu ūdeni, meta ķieģeļus un dakstiņus no slimnīcu jumtiem. Kauja turpinājās vairāk nekā stundu, un slimnieki pa šo laiku gulēja pagultēs, lai glābtos no rikošetēm, slēpās gultas veļas skapjos un pagaldēs. Daži piecēlās un palika stāvus gultās izmisumā kliegdami, citi — asaru gāzes apsveibināti — metās laukā pa logiem. Ārsti un sieviešu kārtas slimo kopējas pa to laiku turpināja darbu, cik tas bija iespējams. Kaujas laikā piedzima divi bērni. Karaspēks un policija izsauca palīgā četrus tankus un vairākas ugunsdzēsēju kolonnas. Kad tādējādi izdevās ielauzties slimnīcā, pienāca streikotāju kārta slēpties pagultēs. Sešus, kas izlikās par slimniekiem, atrada tāpēc, ka tie pārpratuma dēļ bija iegūlušies tukšās dzemdētāju gultās.

Kad viss beidzās, kāds akls slimnieks teica: „Negribas ticēt, ka te vispār kāds vēl dzīvs." Bet izrādījās, ka ievainoti daudzi, taču nogalināts nav neviens. Ap 1000 slimnieku dzīvības gan ļoti apdraudētas. Nogurušas slimo kopējas visu nakti pēc kaujas turpināja šķirot slimniekus un vest viņus atpakaļ uz viņu gultām.

No Aleksandrijas ziņo, ka policija nemitīgi turpina pārmeklēt mājas, lai atrastu nesenajos nemieros salaupītas mantas. Līdz šim par laupīšanu esot apcietinātas apm. 400 personu.

Karole Dāle

Debesu sietā

Saule vai rietā? —
Negaisa skautas
Sagriežas spietā
Smilšainā vietā
Pasaules tautas.

Saule vai rietā? —
Zemei nost rautas
Debesu sietā
Putekļos kļautas,
Nīcībai ļautas,
Sijājās tautas.

1948. 9. III

Kases gabals

„TRĪNAS GRĒKU" PIRMIZRĀDE ESLINGENAS TEĀTRĪ

Blaumanis saviem Trīnes grēkiem ir devis gaužām pieticīgu, nepretenciozu apzīmējumu: „Joki 4 cēlienos", un ir parasta lieta, ja „Trīni" arī spēlē kā joku, kā grotesku situāciju savirknējumu. Ir gan vēl arī kāds cits ceļš, un tas ir: Klusinot, iegrožojot visu to, ko Blaumaņa darbā varētu uzskatīt par pārspīlējumu, mēģināt rast dziļāk organizētu skatuves darbu. Rast lugu ar savu izturētu pamatraksturu un organisku tecējumu. Tas ir augstāks, kaut arī grūtāks, komplicētāks uzdevums, bet šķiet, tieši mūsu laikos, kad domājamies no teātra mākslas provinciālisma ārā izauguši, tas būtu vairāk vietā. Rādās, ka režisors Jānis Lejiņš būs gājs drīzāk pirmo, kā otro ceļu. Bez šaubām, juridiski mēs nevaram un nedrīkstam režisoram nekā pārmest, jo tie ir „joki 4 cēlienos", un tas nozīmē, ka režisors ir tiesīgs autora pārspīlējumiem pievienot arī dažus savus. Morāliski mēs tomēr aizejam mājās ar dalītām jūtām — kaut kas mums tīk un kaut kas mūs dara domīgus, ar labo pusi mēs smaidām priecīgi, ar kreiso — tomēr mazliet sāji. Bez šaubām, uz skatuves iet jautri, dzīvi un jestri, kā jau Blaumaņa komēdijā. Tomēr neteiksim, ka Eslingenas teātris nebūtu sniedzis arī gatavākus iestudējumus.

No tēlotājiem bez iebildumiem akceptējams Valfrīds Streips, kas Mazbērzu tēva lomu sniedza cilvēcīgi siltā, dabīgā pamatjūtoņā, arī visai raksturīgā ārējā atveidā. Arī Ance Rozīte Mazbērzu mātes ekspromtu bagātai lomai bija atradusi pietiekami stabilus un izteiksmē pārliecinātājus vaibstus. Patīkams pārsteigums bija K. Veica Juris. Kaut gan zemnieku tēli jau principā nav Veica stiprā puse, viņa Juris veidojās gaišs un zēniski viegls. Trīnes tēlotāja E. Tauriņa savu lomu ārēji uzkonstruējusi ticamu un skaidru. Šķiet tomēr, ka iekšēji tai vēl nav izdevies šo lomu piepildīt. Augusts Mitrēvics sniedza lielisku Brenci pirmajā cēlienā, un otrā cēliena sākumā. Diemžēl svarīgajā „ģipts" ainā mākslinieks nozaudēja resp. neizturēja lomas patiesi — vientiesīgo pamattoni. Spridzīga ņipra Anule bija Hermīne Kope. Jānis Neimanis savā pusaudža Jaņuka lomā darīja, ko spēja, un nav viņa vaina, ja viņa spēles dzirdamajai pusei mēs šoreiz ticējām vairāk kā redzamajai. Jāņa Lejiņa žīds Ābrams bija interesants, taču arī kādu dīvaini — svešādu vaibstu pilns. Par makti diža, vietām izteiksmē pat pārāk sabiezināta bija Skaidrītes Pences Rembeniete. Jo iespaidīgs bija viņas uznākšanas skats. Spilgts un raksturīgs, īsts lauku „buļļa piere" bija Reiņa Birzgaļa Dāvis. Samērā korrekti savas lomas nospēlēja Lidija Liepiņa un Mirdza Melkerte, ar piezīmi, ka abas lomas prasa tomēr lielāku piesātinātību, lielāku krāsu bagātību. Dažās epizodiskās lomās vēl jāatzīmē Marta Sala, Elvīra Licīte, Osvalds Belte, Jānis Ozols un Valdis Leists. Lomu sadalījums? Būtu riskanti tā lietderību kategoriskā veidā apšaubīt. Nav tomēr aizliegts pieņemt, ka tai pašā sastāvā, tikai citādā tēlotāju pārkārtojumā inscenējums varētu laimēt arī vairāk kā pašreiz.

Vecmeistars prof. J. Kuga devis izrādei atkal brīnumdzidru dekoratīvo tērpu. Jāatzīmē sevišķi trešā cēliena prospekts, kura latviskajā gaišumā un nepretenciozajā sirsnīgumā it kā tēlojas tas pamattonis, kādā gribējās redzēt ieturētu varbūt arī uzdevuma scēnisko pusi.

Izrādei dažas jaunas, necilas, bet zīmīgi piekaņotas dziesmas komponējis Arnolds Lindemanis. Pirmizrādei skatītāji sekoja ar lielu interesi un uzmanību. Būs kases gabals.

V. Dārziņš

Sirsnīgu pateicību

izsaku visiem, kas mani apsveikuši manā 70 gadu dzimšanas dienā un atvainojos, ka nevaru atbildēt katram apsveicējam personīgi. Mīļie apsveikumi un jaukie novēlējumi mani stiprinājuši turpmākam darbam.

Prāvests Edgars Bergs

Šim numuram pievienotas 2 lapaspuses, kuras saņem ATPŪTAI pasūtinātāji

Aleksandrs Liepa

KRISTAPA KALNAPAURA BĒRES

(1 turpinājums)

Pienāca diena, kad man bija jāpieredz, kā padzen no mājas stalto pagasta vecsaimnieku Īvi. Mums trīs vīriem bija jāuzrauga, lai saimnieks aiziet un atstāj māju tā, kā bija noteicis Kalnapaurs.

Saimnieks pats, ciets un nerunīgs vīrs, todien nebija bildis ne pušplēsta vārda. Saimniece bija aizsūtījusi pa lielceļu divus vezumus kustamas mantas un lopus. Nu viņa sēdēja ratos un gaidīja vīru. Bērni bija rāti tik daudzkārt, ka, segās ievīkstīti, tupēja pirkstiem mutē un neizdvesa vairs ne skaņu.

Īve viens pats staigāja šurp, turp pa sīka lietus pieskreijāto pagalmu, dīvainu aklu skatienu acīs, likdams kājas augstajos zābakos stīvi un kokaini. No akas viņš gāja uz kūts durvīm, no laidara uz klētspriekšu, gar istabu, dārza vārtiņiem. Šad tad viņš piedūra roku kādam priekšmetam — miklajai liepas mizai pagalma vidū, laidara vārtu uzkablim, istabas palodzei.

Vienreiz sieva aicināja viņu uz ratiem, bet viņš tikai truli paraudzījās, tad atkal gāja uz pretējo pusi — uz dārza sētu, uzlika plaukstu uz salijuša staba gala un raudzījās ābelēs.

Dievs vien zina, cik ilgi mēs, trīs komisijas locekļi, būtu stāvējuši palievenī ierāvušies un gaidījuši, paši nezinādami, ko īsi apsākt, ja piepeši nenorībētu olnīca, divi Oldenburgas bēri bramanīgām krūtīm neatspiestu Īves zirgu pret zedeņu žogu, un no melniem atsperu ratiem pagalma vidū nesvemptos pilsētiņas fabrikanta dižais augums.

„Nu?!" Kristaps Kalnapaurs griezās taisni pret mums, it kā nebūtu manījis pajūgu un pašu Īvi, kas tobrīd bija sētsvidū pie akas. „Vai gaiss tīrs?"

Tikai tad, acīm redzot, mūsu izbīla uzjautrināts, viņš griezās apkārt un bramanēja: „Ā! Tu vēl te, mīlais draugs Īve?"

Diviem gariem soļiem viņš piegāja klāt saimniekam, un viņa platmale slējās pēdu augstāk par otra naģeni.

„Redzi nu! — Kurš tad bija stiprāks? Tu vai es? Un nu sameties žēl — ko?"

Muskulis notrīcēja saimnieka vaigā zem gandrīz nedēļu neskūtās bārdas rugājiem.

„Tagad nu ir žēl. Tagad — kad par vēlu." Kalnapaura parasti dārdīgā balss šai brīdī glaudās kā kakis ap saimnieka stilbiem. — „Kur tu biji agrāk, kad visu vēl varēja saglābt ar prātu un ar pazemību? Vai nu tiešām bija vērts nieka spītes dēļ tik labas mājas pamest?"

Viņš paraudzījās apkārt un, kā nožēlodams un brīnīdamies, šūpoja galvu:

„Īve, Īve — kā nu tā?"

Saimnieks apcirtās un gāja prom uz ratu pusi.

Bet Kalnapaurs gāja pakaļ un pēc pāris soļiem uzlika plaukstu uz viņa pleca.

„Traki, traki — Īve. Tavas mājas nu ir manas mājas. Manas! Bet, ja labi aprunātos..."

Īve laikam atkal sakustējās, bet milža plauksta viņu apturēja vēlreiz.

„Nieka dēļ tā lieta sākās. Spīta dēļ. Ja tu solītos un..."

Saimnieks pagriezās un mirkli abi vīri raudzījās viens otram acīs.

„Jā," teica Kalnapaurs. „Vai nu man tās tavas mājas vajaga?"

Saimniece bija izkāpusi no ratiem un uzmanīgi tuvojās vīriem. Tikai tai brīdī, kad to pamanīju, atģidos, ka arī mēs — trīs komisijas vīri, nevilšus esam pakāpušies no palieveņa uz sētsvidu.

„Sarunāsim kā vīri, kas prot viens otru cienīt. Gluži par velti jau nē.." Kalnapaurs apstājās pusteikumā un vēroja Īves seju.

Muskulis tā vaigā trīcēja tik skaudri, it kā tur zem ādas kūleņotu kas dzīvs. Labu brīdi varēja dzirdēt tikai, kā Kalnapaura zirgi, ātri skrējuši, elpo.

„Ko tu gribi?"

Kalnapaurs savieba seju rādīdams pārsteigumu.

„Tu!.." Viņš tad atkārtoja. „Vispirms iegaumē, draugs, ka es esmu — jūs."

Balss skaņa tomēr joprojām bija glaimīgi laipna un fabrikants gaidīja, it kā cerēdams dzirdēt no Īves šo „jūs".

„Sauc mani par jūs," viņš tad atsāka. „Sauc mani par jūs un tad..." piepeši viņš pagrūda delnu otram pret krūtīm un viņa teiciens plīsa kā pātagas pliukšķis „...nobučo roku!"

Zirgs, kas bija plucinājis lapas pie zedeņu sētas, pacēla galvu, saslēja ausis un, pat lūpas uz saimnieka pusi pastiepis, mirkli sastinga, vērodams cilvēkus.

Īve stāvēja un lēni visā augumā zvārojās.

Sieva, piegājusi klāt, uzmanīgi stūma viņu tuvāk Kalnapauram, kas, joprojām delnu pret otru pastiepis, tagad triumfēja plati un ņirdzīgi.

Es nevaru pateikt cik ilgs laiks īsti pagāja — sekundes, minūtes vai stundas. Kad Īve, kaļķaini pelēku seju, liecās pie Kalnapaura rokas, lietutiņa piemigloto pagalmu ieplēsa tik zaimīgs smieklu réciens kā skals, negaidīts bazūnes plājiens.

„Bučo! Vai redzat?! Bučo!" auroja Kalnapaurs un nākošā mirklī viņš bija melnajos atsperu ratos, ko zirgi vienā ņēmienā aprāva ap stūri olnīcā.

Ratos atgāzies, viņš smējās tik ilgi, cik vien ilgi varējām skatieniem izsekot ātrajam pajūgam.

* * *

Tai pašā vakarā līdz ar divdesmitčetriem citiem man bija jābūt Kristapa Kalnapaura viesim.

Galds fabrikanta lielajā ēdamistabā bija kā pļava, cepešu bļodas kā mārki, slīpētās karafas resnas kā siena gabaņas, pats Kristaps Kalnapaurs galda galā kā šķūnis. Mutē viņam bez mitas brauca dakšiņu rati ar cūkas cepeti, kāpostiem, sinepēm. Lielīgā, skaļā valoda dima kā no pazemes alas, smiekli dārdēja veseja triecieniem līdzīgi, cēlās kā devītie viļņi, vēlās un krāca gar galda malām, šķīda un putoja un čākstēja, līdz izsīka pretējā galā, kur sēdēja Anna, ne nepieklājīga, bet arī ne laipna, tikai salta kā ledus viznis un vienaldzīga. Ne reizi viņa nerunāja, viņš neplaka glāzē arī tad, kad viņa to šad tad cēla pie mutes.

Tās bija pretešķības galda galos. Pa vidu gar malām — ak Dievs! — kas par nožēlojamu sabiedrību mēs bijām, divdesmit pieci vīri, kas ieņēma amatus mazpilsētā, bet patiesībā bijām tikai Kalnapaura algādži! Tas tovakar bija skaidrāk redzams kā citkārt. Algādži, kas smējās, kad kungs galda galā smējās, cēla kausus, kad to darīja Kalnapaurs.

Vienīgi vecais aptiekārs Ragars likās būt izņēmums. Arī viņš kalpoja lielajam, bet tikai jokodams — it kā karaļa galmā āksts. Reižu reizēm viņš pastiepa kazas bārdiņu pāri šķīvim un teica kādu nerātnību blējīgā mazbērna balsī.

Kāds kalpotājs ienāca un, Annai pie auss pieliecies, kaut ko čukstēja.

„Nē," viņa atteica, „tam jābūt pārpratumam."

Bet Kristaps Kalnapaurs ausījās.

„Kas tur ir?" viņš nograudās pāri pār viesiem.

Kalpotājs vilcinājās.

„Kas tur ir?" Plauksta zvēla pa galdu, tā kā glāzes un pudeles palēcās gaisā. Tās krita atpakaļ zvanīgi skanēdamas. Viss cits šajā telpā bija apklusis.

„Galdnieks," sacīja kalpotājs. „Grib nodot te zārku. Droši vien pārpratums."

Sīks smiekls paspruka galda vidū un iekārās lustras zarā. Bet dūre, vēlreiz galdu dimdinādama, nosita smiekliņu.

„Nē! Nav vis pārpratums!" sacīja Kalnapaurs, cēlās un gāja uz durvīm.

Pagāja krietni ilgs laiks. Balsu murdoņa blīza virs galda kā uzraudzēta mīkla, arvien vairāki atzvēlās krēslos, vērdamies dūmu zilumā spīdīgi sasārtušiem ģīmjiem. Gāzās pudeles un lipīgas, liķieru mēles laizīja galdautu.

Anna sēdēja, vērodama visus dzedri nīcīgām acīm. Jauna viņa vairs nebija, bet joprojām daiļa.

„Man bija reiz meitene..." Viens galda pretējā galā izmeta rokas gaisā un aizvilka dziesmu.

Bet tad divi kalpotāji klusi ienāca telpā un, nesacīdami ne vārda, vēra milzīgās bīdāmās durvis uz salonu, kas atradās blakām. Lielās balti krāsotās plāksnes pašķīrās, attālinājās viena no otras un, pa metallisku gultni slīdēdamas, apslāpēti dūca klusumā, kas piepeši bija apsaldējis dzīru galdu.

Kļuva redzams krēslainais salons. Melns zārks stāvēja istabas vidū starp divpadsmit svecēm sudraba lākturos.

Šķirstā, kā Buda kājas zem sevis parāvis, nekustīgs sēdēja fabrikants Kalnapaurs.

(Turpinājums sekos)

Keress uzvar Eivi

11. apr. vakarā Maskavā sākās otrais posms pasaules meistarsacīkstēs šachā. Spēlējot asā spāņu atklātnē, Keress jau 26. gājienā uzvarēja Eivi. Reševska un Smislova partija nebija tik spraiga. Pēc 40. gājiena sacensību pārtrauca. Vadībā vēl vienmēr ir Botviņiks.

Chronika

Rakstnieks Ģirts Salnais, kas visu laiku vadīja Vircburgas centrālās latv. nometnes izglītības un kultūras daļu, tagad no šī darba atlūdzies un turpmāk atkal pievērsīsies galvenokārt literārajam darbam.

SKAISTAS ATBALSIS

par mūsu sportistu izciliem panākumiem

KĀ ELMĀRS ZEMGALIS SAGĀDĀJA LIELĀKO PĀRSTEIGUMU VĀCU ŠACHA PASAULEI. — ATZINĪBA LATVIEŠU LEDUSHOKEJISTIEM. — ŽANIS ŠMITS IZCĪNA DIENVIDBAVĀRIJAS MEISTARTITULU BOKSĀ

Mūsu sportisti pēdējās dienās guvuši vairākus skaistus panākumus, kas radījuši plašu atbalsi vācu sabiedrībā. Pēkšņi atzinīgus vārdus atradusi arī vācu prese, kas latviešu sporta sasniegumu vērtēšanā vienmēr ir ļoti atturīga.

„Es padodos!" teica Bad Nauheimā nesen rīkotā Vācijas pēckara lielākā šacha turnīra uzvarētājs Unzikers un sniedza roku mūsu meistaram Elmāram Zemgalim. Tā bija sensacionālākā partija plašajā sarīkojumā Bad Nauheimā, kad DP izlase spēlēja 5—5 neizšķirti ar Vācijas sastādīto vienību. Unzikers partiju sāka ļoti bravūrīgi, spēlējot franču atklātni, kurai viņš atradis līdz šim nepazītu pastiprinājumu. Šo variantu vācu spēcīgais šachists pielietoja arī pret Zemgali. Unzikers izdarija gājienu, pašapzinātī vēl pārskatīja stāvokli un aizgāja ēst pusdienas, bet Zemgalis palika pie galdiņa. Viņš domāja 40 minūtes. Mūsu šachists beidzot izlēma upurēt bandinieku. Pretinieks, kas jau jutās uzvaras apziņā, tomēr izrādījās iekritis Zemgaļa izliktajos slazdos. Kāds vācietis aizskrēja pie Unzikera un teica: „Tu esi zaudējis dāmu!" Unzikers tūlīt atgriezās pie galdiņa, un viņā konstatējums bija tāds pats. Vācu šachists satrauksts pielika rokas pie galvas, dažas sekundes padomāja un — padevās. Neviena nepamanīts viņš ātri nozuda. Cīņa ilga apmēram 3 stundas. „Sacīkstes bija lielisks mūsu panākums, jo DP vienībā šoreiz spēlēja 6 latvieši," saka mūsu šachistu vadītājs emigrācijā adv. Alb. Melbārds. „Neaizmirsīsim, ka Vācija ir pēdējo šachu olimpisko spēļu uzvarētāja. Toreiz sacensībās Buenos Airesā 21 valsts konkurencē mēs ierindojāmies 6. vietā. Ar vienību, kurā spēlēja pat V. Petrovs un Fr. Apšenieks, vāciešiem zaudējām 1,5—6,5. Vācieši ir ļoti spēcīgi arī tagad. Tikko izcīnītie panākumi Bad Nauheimā tādēļ mums paver plašas sacensību iespējas."

* * *

Pēdējais „grāvējs" sporta sarīkojumiem izlutinātajā Garmišā-Partenkirchenā bija Šveices ledushokejistu viesošanās. Viesu sastāvā spēlēja 7 šveiciešu olimpiskās vienības dalībnieki, kas St. Moricā savai valstij izcīnīja 3. vietu. Šveices sportisti 3 spēlēs sacentās ar vāciešu izlasi. Viesi uzvarēja 8—3 un 7—3, bet trešajā sacīkstē zaudēja 4—5. Vācu izlases sastāvā bija ieltipināts arī latviešu pašreiz izcilākais ledushokejists Ēriks Koņeckis, kas pierādīja, ka šo godu tiešām pelnījis. „Die Neue Zeitung" raksta: „Ga-Pa izlases vienību pastiprināja amerikānis Džons Boisjols, kas ir izcils cīnītājs, un latviešu internacionālais spēlētājs Ēriks Koņeckis — spīdošs, izturīgs spēlētājs." Šveicieši no Ga-Pa atvadījās ar spēli, kurā viņi kā HC. Davos reprezentanti sacentās ar HC. Augsburg izlasi. Augsburgiešu sastāvā bija 5 latvieši — Ansons, Koņeckis, Kleinops, Bluķis un Ritums. Nevarēja spēlēt saslimušais Veide. Tikai pēc ļoti saspringzinātas cīņas šveicieši uzvarēja 5—3 (2—0, 0—1, 3—2). Augsburgas labā Koņeckis ieguva 2 un Kleinops 1 vārtus. Ap 8000 skatītāju jūsmīgi sumināja mūsu spēlētājus. „Die Neue Zeitung" šo spēli apzīmē par „visaizraujošāko" sacīkšu ciklā ar šveiciešiem. Lasām arī šādus vārdus: „HCA, kur tagad darbojas bijušie latviešu internacionālie spēlētāji, ir simpatiska vienība ar lielu prasmi." „Schwäbische Landeszeitung" raksta: „Augsburgieši pret ievērojamo pretinieku absolvēja lielisku spēli." Sacīkšu organizētājs ASV kapteinis Hels teica: „Maijā šī pati vienība Ga-Pa spēlēs vēlreiz ar Šveices izlasi."

* * *

Jaunu pakalpojumu latviešu sportam un tikamu panākumu sev atkal guvis mūsu pašreiz labākais bokseris Žanis Šmits. Sacīkstēs Degendorfā viņš izcīnīja Dienvidbavārijas meistartitulu pusvidējā svarā, finālā ar punktu pārsvaru uzvarot vācieti Šeteli (Regensburga). „Ar technisku pārākumu Šmits demonstrēja teicamu prasmi," raksta „Schwäbische Landeszeitung". 18. apr. Šmits cīnīsies Bavārijas meistartitula dēļ, lai pēc tam mēģinātu tikt Dienvidvācijas meistara godā.

Šm.

Ierosināts dibināt sporta nozari pie LCK

Latviešu sporta žurnālisti 6. apr. sanāksmē Hanavā nolēma lūgt LS un FAP, lai tā rastu iespēju sava pārstāvja informātīvai līdzdalībai LCP sesijās. Pie LCK būtu nodibināma sporta nozare ar uzdevumiem vadīt visu fiziskās audzināšanas un sporta dzīvi kā skolās, tā ārpus tām. Jārūpējas arī, lai, nodibinoties trimdas organizāciju apvienībai, tur būtu pārstāvēti sportisti. Sporta avīžnieki kopējiem spēkiem sagatavos informācijas materiālus par mūsu sportu un olimpisko spēļu laikā tos nogādās Londonā. Sanāksme notika reizē ar laikr. Tēvzemes sporta pielikuma 1 g. darba atceri. Redaktors B. Semaško un vina līdzstrādnieki par veikto darbu dzirdēja daudz atzinīgu vārdu.

DAŽOS VĀRDOS

Pieminekli prezidentam Ruzveltam vakar Londonā, klāt esot karalim Džordžam, Etlijam un Čērčilam, atklāja Ruzvelta kundze. Uzrunu teica Anglijas karalis.

Gaisa pasta satiksme no apvienotās joslas uz ārzemēm turpmāk būs pieejama visiem iedzīvotājiem. Ar 1. maiju to varēs izmantot veikalu korespondencei, bet vēlāk arī privātām vajadzībām.

61 vagons ar pastu un 30 vagoni ar sainīšiem uzkrājušies Berlīnes pastā, jo padomju iestādes liedzas izlaist uz rietumu joslām vairāk nekā divus vagonus pasta dienā.

Kaseles DP nometnes pēkšņā pārmeklēšanā sestdien aizturēti 21 DP un divas vācietes. Kratīšanu izdarija liels skaits bruņotu vācu policistu amerikāņu militārās policijas pavadībā. Sadarbība ar DP nometnes policiju bijusi teicama.

10.000 DP uz Angliju šinīs dienās devās ceļā no Minchenes izvietošanas centra. 1947. g. uz Angliju no amerikāņu joslas devušies 2852 DP, janvārī 1862, februārī 2073 un martā 2389. Tekstilrūpniecībai vien vajagot 30.000—40.000 DP strādnieku, paskaidroja angļu darba ministrijas pārstāvis pie IRO štāba amerikāņu joslā Gārdners.

Cenu pazemināšana patēriņa precēm par 10—20 proc. pavēlējusi Padomju Savienības ministru padome. Tabakas precēm cenas pazemināšas par 10, alkoholiskiem dzērieniem par 20, motocikliem un velosipēdiem par 20, kosmētiskiem piederumiem, foto un radio aparātiem par 10%. Paskaidrots, ka tas ir otrs solis valūtas stabilizēšanai.

7 vislabāko nacionālistu divīziju zaudēšanu Mandžūrijā atzinis ģenerālisimus Čangkaišeks.

116 greiku flotes virsnieki un jūrnieki apcietināti par spiegošanu.

Maršals Staļins un Gandijs ir minēti Nobeļa miera prēmijas kandidātu sarakstā pagājušā gadā. Sarakstā minēts arī Molotovs, Benešs, Trumens un daudzi citi.

Albānija noraidījusi diplomātisko attiecību atjaunošanu ar Grieķiju, ko ierosinājusi UN Balkānu komisija.

Nezināmas piederības zemūdene atkal novērota 130 km no Sanfrancisko, kur to redzējusi kāda lidmašīna.

„Pēc gada Vācija būs neatkarīga valsts, un nekas nenotiks bez Vācijas ziņas," teicis Hesenes ministru prezidents Štoks.

Trešo amerikāņu partiju šodien dibina Filadelfijā, par prezidenta kandidātu tā izvirzīšot Henriju Volesu, par kandidātu viceprezidenta postenim komūnistisko senātoru Teileru.

Galīgi noskaidrojies jaunā Alžīras parlamenta sastāvs: 1. palātā, kur pārstāvēti franči un muhamedāņi, ievēlēti 39 de Golla piekritēji un tikai 1 komūnists, bet otrā palātā, kur ir tikai muhamedāņi, 36 deputāti aizstāv līdzšinējo aliansi ar Franciju un tikai 17 ir radikāli nacionālisti.

Zārbrikenas radiofons izglābis dzīvību kādam bērnam, nolasot paziņojumu, ka bērns ārstējams tikai ar streptomicinu, ko Vācijā nevar dabūt. Nākošā dienā zāles atveda kāda amerikāņu lidmašīna. Svētdien līdzīgu lūgumu noraidīja Minchenes raidītājs, lūgdams streptomicinu kādai sievietei, kas saslimusi ar smadzeņu tuberkulozi.

Nemiernieki ar nažiem un rungām izjauc Panamerikas konferenci

Ārlietu ministrs Maršals paslēpjas priekšpilsētā

KOMŪNISTU PLĀNS RĪKOT NEMIERUS VISĀ DIENVIDAMERIKĀ

Nažiem, rungām un šaujamiem ieročiem bruņojies revolūcionāru pūlis piektdienas vakarā ieņēma Kolumbijas prezidenta pili un padzina no turienes visu Amerikas valstu pārstāvjus, kas jau vairāk nekā nedēļu bija sprieduši Panamerikas konferencē, kuŗa šogad notika Kolumbijas galvaspilsētā Bogotā. Konferences dalībnieki, to vidū arī ASV ārlietu ministrs Maršals un tirdzniecības ministrs Herimens, bija spiesti bēgt, viss konferences birojs, archīvs, protokoli un citi materiāli izpostīti. Nemiernieki, kas divas dienas valdīja Kolumbijā, izturējās tā, it kā rīkotu revolūciju, bet dažas pazīmes liecina, ka šī sacelšanās bijusi tikai daļa no plašāku nemieru viļņa, ko komūnisti organizējuši visā latiņu Amerikā, lai izjauktu pieminēto konferenci.

Revolūcija Bogotā iesākās pēc tam, kad kāds strādnieks, kas, pēc dažu aģentūru ziņām, bijis tuvos sakaros ar komūnistiem, uz ielas pašā pilsētas centrā sašāva liberāļu partijas kandidātu 1950. g. prezidenta vēlēšanām Jorgu Eligeru Gaitanu. Politiķis mira stundu vēlāk slimnīcā, bet jau pirms tam tūkstošgalvains pūlis bija saplosījis viņa slepkavotāju, lai pēc tam dotos uz prezidenta pili, kur notika starptautiskā konference.

Pēc tam notikumi risinājās gluži kā nelabās filmās. Pilsēta visās malās sāka degt, policija šāva pa labi un pa kreisi, sprāga bumbas un pēc kāda laika nemiernieku ieņemtais radiofons ziņoja, ka visu varu valstī pārņēmusi liberāļu partija. Ziņoja, ka karaspēks un policija simpatizējot nemierniekiem. Ziņoja arī, ka nemiernieki pārņēmuši varu visās svarīgākajās Bolivijas pilsētās. Viņi pasludināja, ka izraudzījuši jaunu prezidentu, un tas ieradās pilī, lai ultimātīvi prasītu līdzšinējam prezidentam Peresam nolikt pilnvaras. Peress to nedarīja, un pirmdien, kad AP ziņoja, ka Kolumbijā atkal iestājies miers, valstij bija jauna koalicijas valdība ar 6 liberāļu un 6 konservātīvo ministriem, bet to pašu konservātīvo prezidentu Peresu priekšgalā. Galvaspilsēta Bogota tad gan izskatījās kā dažas Eiropas pilsētas, kas pārdzīvojušas bargus gaisa uzbrukumus. Visās malās vēl kūpēja pusdegušu namu drupas, ielās mētājās apgāzti tramvaju vagoni, veikali bija izlaupīti un, pēc pēdējām ziņām, pilsētai trūkstot pārtikas. Kritušo skaits pārsniedzot 400.

Kaimiņvalstis bija sagatavojušas lidmašīnas, lai izvāktu no apdraudētās pilsētas Panamerikas konferences dalībniekus, bet aizbrauca tikai Argentīnas un Urugvajas pārstāvji. Citi patvērās Bogotas priekšpilsētās. Arī abi ASV ministri atstāja vēstniecības namu pēc tam, kad tā priekšā bija sprāgusi bumba un divreiz iešāva nama logos. Pie vēstniecības durvīm nemiernieki ar lieliem krūmu nažiem uzbruka kādam ASV delegācijas kurjēram, sagrīzija ar nažiem viņa vēstuļu somu un ievainoja viņu pašu rokā. Ārlietu ministrs Maršals pēc tam no kādas slēptuves ārpus pilsētas tomēr sazvanīja Vašingtonu un paziņoja savam vietniekam Lovetam, ka ir drošībā un vēlas palikt uz vietas, lai izsekotu notikumu gaitai.

Pirmdien pēcpusdienā franču aģentūras ziņoja, ka apcietināto nemiernieku vidū esot vairāki ārzemnieki, kas nepārprotami esot padomju aģenti. Šī aģentūra apgalvoja, ka barjēras Bogotas ielās arī pirmdien vēl nav bijušas noārdītas un pilsētā skanējuši šāvieni.

Sestdien Paragvajas policija ziņoja, ka atklājusi komūnistu sacelšanās plānus, kas esot saistīti ar plāniem par līdzīgiem nemieriem citās Dienvidamerikas zemēs. Apcietināti četri vadītāji, atklāti ieroči, radioraidītājs un daudzi tūkstoši eksemplāru iespiestu sacelšanās plānu, kas paredz vienlaicīgus uzbrukumus policijai un radiostacijām, aizsprostu ierīkošanu uz ceļiem, telefona satiksmes pārtraukšanu un ārzemnieku grautiņus. Tai pašā laikā ziņoja, ka komūnistu nemieri sākušies arī Brazīlijas štātā Sao Paulo, kura gubernātors nesen noraidījis valsts prezidenta Dutras ultimātīvo prasību izslēgt no pārvaldes visus kreisos elementus. Gubernātors atbildējis, ka viņš pretosies, ja centrālā valdība mēģināšot viņu piespiest klausīt prezidenta [illegible]. Kostarikas konsuls Čikagā atkāpies, lai protestētu pret savas valdības komūnistisko nostāju, bet no Gvatemalas piektdien ziņoja, ka tur sākušies antikomūnistiski nemieri pret valsts prezidentu, kas esot pārāk draudzīgs sarkanajiem. Valdība radījusi stingru cenzūru, lai neļautu izplūst ziņām par nemieriem. Čiles lielākajā ostā Valparaiso noticis milzīgs sprādziens uz kāda kuģa un pēc tam aizdedzies vesels ostas kvartāls. Zaudējumi — 15 milj. peso.

Panamerikas konference saņēmusi piedāvājumus turpināt darbu Panamā, Čīlē vai Kubā.

NYHT, BBC

„Vienots kandidātu saraksts" Čechoslovakijas vēlēšanās

Čechoslovakijas ministru prezidents Gotvalds paziņojis, ka visas „nacionālās frontes" partijas vienojušās par kopīga kandidātu saraksta sastādīšanu 23. maija parlamenta vēlēšanām, bet atklātiem „nacionālās frontes" pretiniekiem būšot iespēja sastādīt opozicijas sarakstus. Ārzemju novērotāji gan pārliecināti, ka tagadējos apstākļos nekāda opozicija nav gaidāma. Notiekot sarunas par sociāldemokratu un komūnistu partijas apvienošanos, radot Čechoslovakijā „pilnīgu strādnieku šķiras vienību".

Drošības padome šodien atjauno apspriedes Čechoslovakijas jautājumā bez Čechoslovakijas pārstāvja, kāds bija uzaicināts piedalīties apspriedēs bez balsstiesībām. Prāgas valdība paziņojusi, ka atsakās sūtīt savu pārstāvi, jo šīs apspriedes esot iejaukšanās Čechoslovakijas iekšējās lietās un iegansts kūdīšanas kampaņai pret Padomju Savienību. ASV pārstāvis Drošības padomē Ostins pēc lēmuma par pārstāvja uzaicināšanu izteica izbrīnu, kādēļ Čechoslovakija pati nav lūgusi pielaist Čiles sūdzības apspriešanā savu pārstāvi, kā to līdzīgos gadījumos darījušas citas valstis, kas nav UN locekles. „Vai Čechoslovakijai būtu jābaidās no savas lietas iztirzāšanas brīvās debatēs pasaules atklātības priekšā?" jautāja Ostins.

ASV Tautas pārstāvju nama ārpolitiskā komisija svētdien publicētā ziņojumā norāda, ka februāra apvērsuma sekas Čechoslovakijā vēl pilnībā neesot pārredzamas.

Pēc Reutera ziņām Čechoslovakijas laikrakstiem aizliegts ziņot par čechu satiksmes lidmašīnas nosēšanos otrdien Minchenes tuvumā pēc tam, kad lidojumā no Prāgas uz Bratislavu 20 nekomūnistiski pasažieri ar ieroču draudiem pārņēma lidmašīnu savā rīcībā.

„Daily Mail" ziņoja par Čechoslovakijas militārā atašeja Berlīnē pulkvežleitnanta Sustera pazušanu. Viņš jau aizpagājušā sestdienā atstājis dzīvokli ar visu ģimeni un personīgajām mantām. Viņam tagad jau ieradies vietnieks. Pēc Reutera ziņām, Vācijā pazuduši vēl divi čechu virsnieki: štāba kapteinis Kaleta no franču joslas štāba Baden-Badenā un leitnants Fautls no Čechoslovakijas misijas Regensburgā.

No amata atkāpies Čechoslovakijas lietvedis Bernē Glazers-Skalbi, izteikdamies: „Es vairs nevaru godīgiem cilvēkiem raudzīties sejā." Viņš pats esot redzējis Bohēmijas mežos gara darbiniekus strādājam ložmetēju apsardzībā.

NYHT, DM, BBC

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā **RM. 7.—** mēnesī — ar „Atpūtai", kas iznāk reizi nedēļā — **RM. 9.—** mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — **RM. 6.—** mēnesī par eks., bet ar „Atpūtai" **RM. 8.—** par eks. Sludinājumu maksa: **RM. 3.—** par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi pa pusceņu, bet ne mazāk ka **RM. 6.—** par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

Sludinājumi

Meklēju sekojošas grāmatas:

A. Milna — **Lācīša Pu brīnišķīgie piedzīvojumi jeb Lācītis Miks.** Ērika Ādamsona — **Smalkās kaites,** Kārļa Zariņa — **Kaugurieši.**

Ja kādam šīs grāmatas būtu, laipni lūdzu man par to paziņot.

H. Rudzītis, grāmatu izdevējs, (14a) Esslingen/Neckar, Fabrikstr. 1. (712)

Bijušā BALK kantīne pārorganizēta un darbojas kā Minchenes latviešu kantīne turpat. Atvērta ik dienas no 9—15, izņemot sestdienas.

Aicinājums Cēsu pulka skolnieku rotas bij. karavīriem. Nolūkā apzināt visus Rietumvācijā un Austrijā dzīvojošus Ziemeļlatvijas Cēsu pulka skolnieku rotas bij. biedrus un to ģimenes un rast viņiem iespēju sazināties, kā arī aprūpēt mirušo biedru trūkumā nonākušās atraitnes un bērnus, lūdzam nekavējoši piesūtīt savas adreses **Kārlim Fromholdam:** (13a) Regensburg, Latvian DP Camp, Tannkaserne, kā arī paziņot pārējo zināmo biedru dzīves vietas. (706)

Dažādas notis, gleznas, mūzikas instrumentus un pastmarkas serijās jeb maiņburtnīcas pret maiņburtnīcām piedāvā **Alfreds Kalnājs:** (17a) Mannheim, Nebeniusstr. 9, DP Camp. (682)

Kanādā dzīvojošās **Alma, Lidija un Elza Stades** no Codes pag. meklē radus Vācijā. Adreses pieprasīt **J. Večerokam:** (13a) Bamberg, Baltic DP Camp. (698)

Jānis Širms no Bērzgales pag. Plikpūrmaļiem vēlas sarakstīties ar draugiem, labvēļiem un paziņām: (20a) Bodenteich, Kr. Uelzen, „Muna" Bl. 6. (705)

Bij. būvpulka karavīri! Ja kāds ko zinātu vai būtu bijis kopā ar **Dāvidu Elmāru Gaili,** dz. 1925. g., no Stendes pag., lūdzu paziņot **Kārlim Fromholdam:** (13a) Regensburg, Von der Tann-Kaserne. Ziņas lūdz brālis Fricis Gailis Zviedrijā. (711)

Mainu mazlietotu „Singer" elektrisko šujammašīnu pret dāmu kažoku jeb kungu uzvalku (drānu) un kleitu. **Helma Vuņgis,** (13b) Fürstenfeldbruck, Feldstr. 15, „Ohne Sorge". (689)

Latviešus, kas izceļo no Rietumvācijas uz citām zemēm bez starpniecības aprūpē ar laikrakstiem un grāmatām: International Exchange Agency (24b) Neumünster, Färberstr. 39, Brit. Zone, Germany. (702)

Antonu Oborūnu, dz. 1921. g. 10. febr., pēd. ziņas no P.W.E. 29. cage 2. gr. Dachau b. München, meklē brālis **B. Oborūns:** (20a) Bad Rehburg üb. Wunstorf, San. Alexander. (700)

Ikvienu, kas kaut ko tuvāk zinātu par **Ermioniju Feldberga kundzi,** dzimušu Dancigā un viņas dēlu Ivaru, lūdzu ziņot **Ilgai Goldblatei:** 101 Cedar St., New York 6 NY. U.S.A. (695) 36. (701)

†

No dzimtenes saņemta sēru vēsts, ka pēc grūtām ciešanām š. g. 18. februārī mirusi mūsu mīļā, baltā māmulīte

Anna Zemnieks, dzim. Cukurs,

dzim. Valkā. Apbedīta 22. februārī Rīgā Mārtiņa kapos.

Tecēja, cerēja, gaidīja
Putniņš, kas savu galviņu nolaidis,
Vairs nevar viņu pacelt.
Un pārciests ir tik daudz.

Dziļās sērās
vīrs ar mazmeitu dzimtenē, dēls Anglijā un vedekla ar mazmeitu Vācijā

LATVIJA ATPŪTAI
LATVIAN NEWSPAPER

AUTORA ZĪMĒJUMS

Kad pavasaris jūras krastā, blakus hidroplāna drupām, bija izbārstījis dzeltenus pieneņu ziedus, viņi atkal satikās.

Ienaidnieki viņi nebija, bet arī draugi nevarēja būt, lai gan kaujās bija viens otram palīdzējuši — viens otru glābuši. Arī gūstā viņi bija nonākuši kopā: Nu jau kopš mēneša viņi bija brīvi un varēja iet, kurp gribēja. Tieši tādēļ viņi vairs negāja pa vienu ceļu, jo to, ko viens gribēja, — otrs negribēja, kas vienam patika — otram nepatika.

Viņi satikās aiz nejaušības, apstājās, sasveicinājās un — klusēja, jo nebija ko runāt. Ka Jēkaba muskuļos vēl ir septiņas granātas šķembas, kas reizēm vēl sāp, ka Jēkabs tirgojas ar maizi un ka viņam kabatā nauda ir vienmēr — to Kārlis jau zināja.

Tāpat Jēkabs zināja, ka Kārlim nav naudas nekad; viņam ir tikai zīmēšanas bloks. Tajā viņš zīmē jūras skatus, kas, pēc Jēkaba domām, nav vērts ne feniņa. To visu viņi jau zināja un, nekā jauna sarunai neatraduši, klusēja.

Šajā brīdī abi gandrīz reizē pamanīja jūrmalā kaut ko gluži neparastu.

Spožāk iemirdzējās pieneņu ziedi un hidroplāna aizlauztie aluminija spārni, jo tur stāvēja meitene. Plaukstu virs acīm turēdama, viņa raudzījās pāri viļņiem, kur Fēmarnas sala grima apvāršņa zilumā. Meitenes drānas jūras vējš cieši pieglauda ziedošajam augumam. Viņas mati juka un plīvoja. Viņa abiem iepatikās no pirmā mirkļa.

Vīri saskatījās.

— Laikam vāciete, — minēja Kārlis.

— Nē, latviete. Šodien stacijā es viņu jau redzēju, — paskaidroja Jēkabs. — Ej parunā, dzirdēsim, ko šī saka, — viņš skubināja.

— Jēkab, ej tu.

—Iesim abi — ar kuŗu vairāk runās, tam viņa būs.

Abi piegāja.

— Labdien, jaunkundz! — Jēkabs iesāka.

— Labdien!

— Vai jums vienai nav garlaicīgi?

— Un ja man būtu garlaicīgi?

— Mēs pakavēsim laiku.

— Pamēģiniet.

Balamutīgais Jēkabs mirkli nezināja, ko teikt. Viņš ieņirdzās dumju izsmējēja smaidu.

— Mēs jau šodien stacijā redzējāmies, — viņš teica.

— Būsit pārskatījies.

— Nuja, tur jau jums nebija laika mani redzēt — jums bija draugs.

— Tagad ir laiks, bet kas no tā tiek? Jūs nekā interesanta pastāstīt nemākat. Varbūt varat ko parādīt?

Jēkabs solījās parādīt veco ciema baznīcu.

— Baznīca mani neinteresē.

— Varbūt kaujas lidmašīnu drupas?

— Tās jau es redzu.

Jēkabs padomāja, tad minēja balli. Balle būšot tikai vakarā. Viņa jau zinot. Meitene pievērsās Kārlim, un ar to Jēkabs bija noraidīts.

— Jūs varbūt zināt ko int esantu?

Nekā gudrāka nevarēdams iedomāt, Kārlis solījās parādīt gliemežvāciņus, kas atrodami jūrmalā aiz moļiem.

Meitene brīdi klusēja, tad, abiem par lielu pārsteigumu, piekrizdama pamāja. Ejot viņa sarunājās ar Kārli, bet Jēkabs sekoja. Viņš sekoja arī sarunai un brīžiem pateica kaut ko tādu, kas meiteni smīdināja. Arī Kārlis nepalika parādā.

Viņu vārdi šķīla skaļu, bet tukšu jautrību, kas, līdzīgi baltiem putu viļņiem, pēkšņi parādījās, atmirdzēja spoži, kādu brīdi slīdēja virspusē, tad grima un izgaisa.

Nemanot viņi nonāca pie mērķa, un tikai tad Kārlis atskārta, kādu aplamību samuldējis. Kur aizvakar varēja salasīt gliemežvāciņus, tur viens aiz otra vēlās, saulē vizēdami, viļņi.

— Piedodiet, jūra ir izkāpusi krastā . . .

Meitene neatbildēja. Bija gaidāms, ka viņu sarunas izjuks kā viļņi smiltīs.

— Brien nu tiem vāciņiem pakaļ, — zobojās Jēkabs.

Kārlis, juzdamies vainīgs, neatbildēja.

Meitene palūkojās viņā un — iežēlojās.

— Jūs varētu mums pakalpot, — viņa teica Jēkabam.

— Manus pakalpojumus jūs jau noraidījāt. Lai nu pakalpo viņš.

— Par to nebēdā, atcirta Kārlis un sniedza meitenei savu zīmēšanas bloku. Vilcinādamies viņa paņēma to un atšķīrusi vaicāja:

— Tad jau laikam jūs esat gleznotājs?

Kārlis kavējās, un Jēkabs atkal iespruka starpā:

— Tikai gleznotājs, — viņš uzsvēra, bet meitene nelikās Jēkabu dzirdam un jautāja vēlreiz:

— Vai jūs tiešām esat gleznotājs?

— Jā, — atzinās Kārlis un, pūlēdamies uzminēt meitenes domas par zīmējumiem, vēroja viņas seju.

Pavirši viņa šķirstīja bloku. Šķita, ka Kārļa nepabeigtās skices viņu garlaikoja. Ilgāk viņa skatījās tikai kādā portretā.

— Tas ir jauks! Uzzīmējiet mani ar'! — viņa lūdzās.

— Labprāt! — Kārlis jau meklēja zīmuli.

— Tūlīt?

— Jā!

— Vai die'! Es nemaz nezinu, kā lai sēdu. Mani vēl neviens nav zīmējis.

— Sēdiet mierīgi, — bija vienīgais Kārļa aizrādījums, bet to nu viņa pavisam nevarēja. Jēkabs grozījās apkārt, un meitenes acis viņu pavadīja.

Beidzot viņš nostājās meitenes priekšā un komandēja:

— Priecīgāku seju, smaidiet!

Meitenes lūpās pavīdēja smaids, bet drīz vien saškobījās un nozuda.

— Smaidiet vēl! Nu tā! Atkal nekā!

— Es nevaru, kad jūs skatāties! Ejiet projām! Ejiet taču projām! — rājās meitene.

— Iešu jau, iešu, — atrūca Jēkabs un lēni vilkās prom.

— Tikai zīmē tā, lai var pazīt, — viņš aizejot ņirdza, tad vēlreiz atgriezās un kliedza:

— Jaunkundz, uz redzēšanos ballē!

Kārlis norija dusmas un zīmēja nemierīgo meiteni. Ik brīdi viņai iešāvās prātā kaut kas sakāms. Viņas skats, tāpat kā viņas domas, bija svaidīgs un nekur ilgi nepalika. Kārlis vēl bija uzvilcis tikai pirmās līnijas, bet viņa jau gribēja redzēt, kā izskatās zīmējums.

Tādu negalu viņš nebija paredzējis. Labu laiku velti nopūlējies, vēlreiz lūdza, lai taču pasēdot rāmi, kamēr uzzīmēšot acis un lūpas. Šoreiz viņa tiešām paklausīja, bet nu savilka lūpas kā pie fotografa, un ja viņš tā uzzīmētu, tad viņa pati sevi nepazītu. Par laimi arī šis stāvoklis nebija ilgs. Viņa, atkal ko sadomājusies, lūdza, lai Kārlis pastāstot par cīņām. Vienkāršo vārdu īstenības asums ieinteresēja. Viņa klausījās rātna un mierīga, ar bērna uzmanību. Draiskajā sejā iegūla skumjas un izdzēsa vieglā smaida tukšumu. Viņa bija kā norimusi jūra, kas novakara saulē iemirdzējās skumīgi un koši, pati neapzinādamās sava skaistuma.

Pēkšņi meitene aizgriezās, lai izslaucītu acis. No kabatas lakatiņa vējš uzpūta pavasarīgu smaržu.

Atgriezusies viņa ar neizdibināmu skatienu palūkojās Kārļa sejā, tad nodilušajās, ākstīgiem gūstekņa ielāpiem klātajās drēbēs.

— Vai jums vēl jaunu drēbju nedod? — viņa iejautājās. Iežēlas skarta, viņas balss tikko jaužami iedrebējās.

Kārlis papurināja galvu un lūdza viņu vēl brīdi pasēdēt, lai portretu varētu pabeigt, bet viņa izņēma zīmējumu tam no rokas un apgalvoja, ka būšot jau labs, taču, raugoties zīmējumā, viņas seja to neliecināja.

— Cik veca! — viņa iesmējās, bet sīkie smiekli vairāk līdzinājās nopūtai. — Tik drūma seja — viņa prātoja.

— Tāda jūs man patīkat vislabāk, — teica Kārlis, bet to viņa nevarēja saprast. Pēc viņas domām tāda „sasakābusi" nevienam nepatīkot. Nevērīgi viņa salocīja zīmējumu, ielika rokas somiņā un piecēlās.

Kārlī iesmeldzās atvadīšanās brīža tuvums. Lai to attālinātu, viņš piesolīja meitenei tos gliemežvāciņus, kas viņam esot mājās. Meitene klusi pamāja, bet, kad viņi bija nonākuši līdz mājām, viņa apdomājās, un pēc gliemežvāciņiem solījās atnākt rītu. Atvadoties viņa kautrīgi pasmaidīja, un Kārlim likās, ka šis smaids apsola visu.

Otrā dienā jau no rīta nepacietība un gaidas bija katrā Kārļa skatā un kustībā. Beidzot viņa nāca, un Kārlis viegliem soļiem steidzās pretim, bet no visiem tūkstoš vārdiem, ko bija nodomājis teikt, nepateica neviena, jo tikšanās prieks bija viņu samulsinājis.

Mazliet sagurusi un nopietna meitene sniedza viņam papīrā ievīstītu maizes kukuli.

— Tās jums par vakardienas zīmējumu; man pašreiz nekā cita nav.

— Nepabeigtā skicē taču nav tā vērts, jo tagad maizes klaips grūtāk iegūstams nekā agrāk kurpju pāris, — lūdzās Kārlis, bet meitene devumu iespieda viņam rokā.

Iestājās mulsuma pilns klusums. Kārļa sejā iedrebējās vaibsti. Sakrājušās jūtas velti tiecās salauzt kautrīguma čaulu. Tur bija pateicība un jūsma, ko iededzinājis sievišķīgās gādības siltums.

Nolaidusi skatu, meitene mīdīja pieneni.

— Arī man krita brālis, — viņa teica, un Kārlis to uztvēra kā kaut ko jaunu un nozīmīgu — meitene bija atklājusi kaut ko kopīgu abiem. Viņas sejā atkal bija vakardienas skumjais daiļums. Šķita, ka viņas tukšais smaids bijis līdzīgs vieglām, ikdienas dzīvē nevalkājamām drānām, kuras uzvelk, ejot ciemos, bet pārnākot atkal novelk.

Kāda tāla un laimīga sala, kādas citas dzīves iespējamība pavīdēja Kārļa domās. Varbūt, var taču būt, ka vēl daudz kas kopīgs iespējams?

Tajā brīdī tālumā parādījās Jēkaba ļodzīgais stāvs. Pamanot to, meitenes seju pārvērta apjukums. Ne vārda neteikusi, viņa atstāja Kārli vienu. Laikam bēg no Jēkaba uzbāzības — Kārlis nodomāja.

Jēkabs pienāca, smīnēdams savu parasto ņirdzīgo smīnu.

— Vai tā bija tā pati skuķe, ko vakar satikām? — viņš jautāja.

— Ko tev vajaga no viņas? — Kārlis atvaicāja.

— Es viņu gribu aizrunāt savam draugam; puika pārāk kautrīgs.

— Kā aizrunāt?

— Esi gan tu zaļš! Šorīt, kad viņa gāja projām, es atvēru skapi, kur glabājas maize, un teicu, lai ņem, cik grib, bet viņa bija pieticīga un paņēma tikai vienu kukuli.

Kārlim pietvīka vaigi. Viņš Jēkabam neticētu, ja nepazītu viņa atklāto dabu.

— Ņem arī to! — noteica Kārlis un iegrūda Jēkabam rokā meitenes dāvāto sainīti. Kad Jēkabs attapās, Kārlis jau bija prom.

Viss, kas Kārlī bija koši plaucis, nu pēkšņi izira kā jūras vilnis krastmalā.

Saule bija aizmiglojusies, un Fēmarnas sala iegrimusi apvāršņa zilumā. Izlauzītie hidroplāna spārni vairs nemirdzēja, un Kārlim šķita, ka viss ir tikai drupas, drupas.

Sievietes un laulība

Man šķiet, ka sieviete dzīvo, lai uzzinātu patiesību par visu ko, izņemot par sevi pašu.

Kollija Nokse

*

Vīrieša dzīvē ir divi periodi, kad viņš nespēj saprast sievieti: pirms laulībām un pēc laulībām.

„Buffalo Evening News"

*

Laulība tādēļ tik iecienīta, ka tajā maksimālie kārdinājumi apvienoti ar maksimālajām izdevībām.

Džordžs Bernards Šovs

*

Esmu priecīga, ka neesmu vīrietis, jo tad man būtu jāprec sieviete.

Mme de Stael

*

Laulības romantika ir gluži kā spoks, kas neļauj sev pieskarties. Tā allaž ir tur, kur jūs neesat.

A. Kertiss

*

Vīrietis ir jauns, ja sieviete viņu spēj padarīt laimīgu vai nelaimīgu. Viņš ir labākajos gados, ja tā viņu spēj darīt laimīgu, bet ne vairs nelaimīgu. Viņš ir vecs, ja neviena sieviete to vairs nespēj darīt ne laimīgu, ne nelaimīgu.

Rozentāls

*

Mīlestība ir akla. Laulība ir acu ārsts.

*

Pirms es precējos, man bija sešas teorijas par bērnu audzināšanu. Tagad man ir seši bērni un nav nevienas teorijas.

Lords Ročestrs

Pedro Krustens

PĀRVĒRTĪBA

Igauņu rakstnieks un žurnālists P. Krustens darbojies Tallinas avīzēs un publicējis romānus un noveļu krājumus. Tagad viņš vada Geislingenā iznākošā žurnāla „Our Life" literāro daļu.

Katram iedzīvotājam bija piešķirts gabals dārza zemes. Arī profesors Lukss bija dabūjis zemes strēmeli. Viņš pasteidzās ar darbu sākšanu. Viņš apgādāja sev lāpstu un sāka uzrakt zemi. Bet drīz viņš manīja, ka fizisks darbs prasa visai lielu piepūli. Tikko viņš bija lāpstu pāris reižu iedūris zemē, kad viņam jau tecēja sviedri.

Viņš noņēma apkakli un kakla saiti un iemeta tās svaigajā, košajā zālē. Tā, tagad nebija vairs nekā, kas viņam varētu traucēt elpošanu. Bet rokām viņš vēl nejuta nekāda atvieglojuma. Drīz profesors Lukss juta, ka viņa krekls nepatīkami līp pie muguras. Tādēļ viņš arī svārkus nometa pļavā. Bet arī vestē bija grūti strādāt. Un pēdīgi viņš pat noģērba kreklu. Tagad, kad ķermeņa virsdaļa bija neapsegta, katrs varēja redzēt, ka viņš nebija nekāds atlēts. Fiziski viņš bija drusku atpalicis, jo viņa ķermenis bija galīgi novājējis. Bet viņa galva, salīdzinot ar ķermeni, šķita neparasti liela un varena. Viņa ķermenis bija viegls kā spalva, bet galva likās it kā izcirsta no klints. Katram bija redzams, ka viņš līdz šim bija strādājis tikai ar galvu.

Tā viņš turpināja rakt un šad tad atkal noslaucīt sviedrus, jo garīgi spēki un ķermeņa stiprums reti kad harmonē. Ne vienmēr tie viens otru atbalsta. Neizglītots cilvēks nekā nepanāk gara valstībā, ja viņš savu spēcīgo dūri uzsit uz galda. Zinātnieka gudrība maz palīdz, uzrokot zemi.

Pēc daudziem mēģinājumiem profesoram izdevās līdz vakaram izveidot dobi. Šai laikā dārzā strādāja arī citi ļaudis. Tie otrā rītā dobes apsēja, jo bija visas jau uzrakuši. Profesors nekā no tā visa neredzēja. Viņš savu dobi uzraka vēlreiz. Labi, domāja kaimiņi, viņš ir izglītots cilvēks un zinās gan, kādēļ tas ir labi. Bet kad profesors arī vēl trešajā dienā turpināja uzrakšanu, viņa kaimiņi sāka savā starpā sačukstēties, ka viņam gan neesot jausmas no dārzniecības.

Profesors Lukss jau agrā rītā parādījās dārzā un bieži strādāja līdz vakaram. Viņš tiešām bija čakls. Bet viņš nekā cita nedarīja, kā tikai uzraka zemi. Ļaudis par viņu zobojās un to arī nemaz necentās slēpt. Parasti viņi stāstīja, ka profesors esot tik izklaidīgs, ka viņš nemaz nezinot, ko darot. Vajadzētu viņam iestāstīt, kā tādas lietas jādara.

Tādēļ kaimiņi viņu kādu dienu uzrunāja un prasīja:

„Ko jūs tur īsti darāt?"

„Es apglabāju profesoru," atbildēja Leo Lukss. Kaimiņi domāja, ka viņš esot jucis.

Beidzot viņu neviens vairs neievēroja. Katrs bija aizņemts pats ar savu zemes gabaliņu. Uzdīga zirņi, burkāni, salāti. Bez saules vēl bija vajadzīgas cilvēku rokas, kas apkopa zemi, aplaistīja to un atbrīvoja no nezālēm.

Dažreiz kāds jautrāks ļaužs profesoram iejautājās:

„Kas tur īsti aug tai jūsu zemē?"

„Es pats," mēdza atbildēt profesors mierīgā balsī un turpināja nebeidzamo zemes uzrakšanu.

Rudenī katrs novāca pa grozam dārzeņu vai pat vēl drusku vairāk. Visi nosprieda, ka nu esot pienācis īstais laiks atļauties kādu joku ar nelaimīgo profesoru.

Un kaimiņi viņam jautāja:

„Kur ir jūsu raža? Jūs visu vasaru neesat nekā cita darījuši, kā vienīgi nevajadzīgu darbu."

„Nu," sauca profesors, „tad palūkojieties uz mani!"

Viņi to aplūkoja. Tikai tagad viņi manīja, ka profesors bija kļuvis gluži cits cilvēks. Viņa galva šķita kļuvusi pavisam maza, tai bija tikai nelielas bumbas apmēri. Bet ķermenis līdzinājās profesionāla boksera ķermenim.

„Raugieties, draugi," teica profesors Lukss. „Kamēr jūs dēstījāt un kopāt savus sīpolus, gurķus un pupas, es rūpējos pats par sevi, trenēju savus muskuļus un kļuvu stiprs. Jums no jūsu dārzeņiem būs ļoti maz labuma. Gurķi un burkāni jums nepavērs vārtus uz zemēm, uz kurām jūs gribat izceļot.

Bet man tagad pieder šo vārtu atslēga, jo tagad es neesmu vairs nekāds profesors, bet melnstrādnieks. Visu augu vasaru es nopūlējos aprakdams savu labi izkopto saprātu un tā vietā stiprinādams savus muskuļus. Mani mīlie draugi, jūs tagad man piekritīsit, ka nu gan esmu kļuvis ideāls ieceļotājs jebkurā zemē."

Kas jauns filmu pasaulē?

GERIJS KUPERS tēlos Orvilu Raitu filmā par abiem aviācijas pionieriem, pirmās lidmašīnas konstruktoriem brāļiem Raitiem.

O'NEILA DRĀMA „Elektrai piestāv sēras" bez pārstrādāšanas un saīsināšanas uzņemta filmā, paturot arī precīzi to pašu tekstu. Izrāde Nujorkā, kas ilga trīs stundas, nerada kritikas atsaucību, jo mechaniski filmā pārveidota luga nevar būt filmiski vērtīgs sasniegums. Vienīgais ieguvums, ka vērtīgo lugu tagad iespējams izrādīt katrā provinces kino teātrī.

KĀPĒC LONDONĀ VAIRS nepiemin slavenās vācu aktrises Elizabetes Bergneres vārdu? Viņa 1933. g. ieradās Anglijā un ātri kļuva slavena arī tur. Trauslo aktrisi ārkārtīgi iemīļoja, viņu stādīja priekšā karaliskajai ģimenei un uzņēma Anglijas pavalstniecībā. Dzejnieks Barrijs mirdams daļu savas mantas atstāja „savu darbu iemiesotājai". Bergnere gāja no triumfa uz triumfu, un likās, ka tā būtu dzimusi pie Temzas, ne pie Donavas. Bet tad sākās kaŗš un angļu filmu rūpniecībai nedroši laiki. Vienā no pirmajām kaŗa filmām „49. paralēle" Bergnerei bija loma kopā ar Antonu Volbruku (agrāko Volbriku). Daļu filmas uzņēma Kanādā, bet kad filma bija gatava Bergneres tajā neredzēja. Viņa bija izmantojusi izdevību doties uz Holivudu un vairs neatgriezties. Filma pa daļai bija jāuzņem no jauna. To angļi uzskatīja par nepateicību, dezertēšanu un nodevību, un kopš tā laika, bez kādas norunas, angļu presē un sabiedrībā Bergneres vārdu vairs nepiemin.

Anekdoti

ATBILDE FORDAM

Tagad mirušais amerikāņu automobiļu karalis Henrijs Fords, filantropisku mērķu mudināts, šad tad rakstīja arī avīzēs. Reiz viņš savā avīzē ievietoja ievadrakstu, kuŗa virsraksts bija iespiests jo lieliem burtiem: „Ko mēs varam darīt cietējas cilvēces labā?"

Konkurenti nekavējās ar tiešu atbildi. Jau nākamajā dienā citos laikrakstos ar vēl lielākiem burtiem bija iespiesta atbilde Fordam: „Iellec sēdeklī vēl vienu atsperi, Henrij!"

IZTURĪBAS PĀRBAUDE

Multimiljonāru jubilejā izjautāja žurnālisti, kā viņš ticis pie savas bagātības.

„Negribu noliegt, ka pie manas bagātības sevišķi lieli nopelni manai sievai," paskaidroja miljonārs.

„Un kādā veidā viņa jums palīdzēja?" jautāja žurnālists.

„Ja jūs gribat taisnību zināt," paskaidroja jubilārs, „tad man vienkārši ar laiku radās ziņkāre noskaidrot, vai var būt arī tādi ienākumi, kuriem mana sieva nespētu dzīvot pāri."

VIŅŠ ZINA

Ģenerālis ar pulkvedi kopā gāja pa ielu. Ceļā viņi sastapa daudz kareivju, un ik reizi, kad pulkvedim bija jāatņem sveiciens, viņš nomurmināja: „Jums tāpat!"

Ģenerālis to kādu laiku vēroja, tad nenocietās un jautāja: „Kālab jūs vienmēr sakāt šo teicienu?"

„Redziet, ģenerāļa kungs," atteica pulkvedis, „es pats reiz biju kareivis un ļoti labi zinu, ko viņi man novēl brīdī, kad viņiem atkal jāceļ roka pie cepures. Tāpēc es viņiem novēlu to pašu."

BIROKRATISMA UZVARA

„Man nekavējoties vajadzīga ieroča atļauja"

LEONĪDA OZOLIŅA ZĪMĒJUMI

Klēra Sen-Solēna

VIENAS AVS DĒĻ

Jaunās paaudzes franču rakstniece Klēra Sen-Solēna (Claire Sainte-Soline) ar saviem romāniem ātri iekarojusi literāro atzīšanu. Viņas romānu „Cīruļu kalns“ (La Montagne des Alouettes), kuŗa darbība noris Burgundes zemnieku vidū, uzskata par gluži jaunu modernā zemnieku romāna paveidu. Romāns „Irēne Morepā“ (Irène Maurepas) tēlo kādas sievietes dzīvi un bojā eju nepielūdzamo pilsonisko konvenciju žņaugos. Vēl minami romāni „Antigone ou Idylle en Crête“ un „Journée“. Sen-Solēnas tematika ir diezgan plaša, stils vienkāršs, reālistisks. Viņas darbi reizēm iesniedzas cilvēka dvēseles norišu sāpīgas nežēlības jomā, bet visur cauri spīd dziļa, cilvēcīga saprašana, vai nu rakstniece tēlotu cilvēcīgo izjūtu spožumu, vai arī dvēseles dziļākās ēnas.

„Viņš saka, tas esot smadzeņu iekaisums. Man gan pilnīgi liekas, ka tie ir krampji. Nagaba eņģelītis; ir briesmīgi redzēt, ka tik mazs radījums tā mocās. Dodiet taču man kādu segu, lai es varu drusku apvīstīt gultiņu, citādi viņa vēl sagrūdīs galvu vai locekļišus gar koku.“

Bērna māte, vēl gluži jauna māte, gandrīz vēl pusaudze, visu laiku skraidīja bez mērķa un jēgas pa virtuvi un istabu. Viņas acu zvaigznes aizplīvuroja asaras, plaksti bija uztūkuši, vaigi kaļķu baltumā, ar plankumiem, kas spīdēja sarkani kā uzberzti. Viņa aizgāja pēc segas, un kaimiņiene sāka apvīstīt gultiņu, kurā ar pārgrieztām acīm un viscaur svelmaini karstu ķermeni locījās un mētājās brēcošs mazs radījums, tā ka bija baigi uz to lūkoties.

„Nabaga sirsniņa, varētu gandrīz domāt, ka viņa ir velna apsēsta, vai nē?“ sūdzējās kaimiņiene.

„Varētu tā domāt,“ teica tēvs.

Viņš sēdēja tumšā istabas kaktā, salicis rokas uz ceļiem, lielāko tiesu klusēdams un nelikdams sevi manīt.

„Jūsu vietā,“ teica kaimiņiene, „es atsauktu doktoru Sedru. Ja viņš taisni nav pārāk piedzēries, viņš allaž zina labu padomu, un ja vispār pasaulē vēl ir kāds, kas jūsu mazo var glābt, tad tas nevar būt neviens cits kā viņš.“

„Doktoru Sedru? Kā tu domā, Amika?“

Aizej gan,“ teica māte. „Tā viņu tikpat nevar atstāt. Kaut kas taču jādara. Doktors Musnjē, tas rausta plecus un vispār nekā vairs neparaksta. Pati no sevis jau viņa vesela neklūs. Vai tā nu ir lieta, ka ārsts vienkārši parausta plecus un aiziet?“

Viņa runāja grūdieniem, balsij neapvaldīti izlaužoties.

Polēns aizgāja. Arī viņš izskatījās ļoti jauns, viņam nevarētu dot vairāk par divdesmit gadiem: garš, kalsens, bāliem vaigiem un zodu, kas nekad vēl nebija iepazinies ar bārdas nazi. Viņš valkāja šaurus svārkus ar īsām, jau drusku spīdīgām piedurknēm un ceļos izspiedušās bikses, kādas ir maziem ierēdņiem, kas visu mūžu pavada pie rakstāmgalda. Viņš devās lejup pa mazo ielu un pēc piecdesmit soļiem atradās baznīcas priekšā. Drīz jau divus gadus no vietas viņš ik dienas ceļā uz pilsētas valdes namu četras reizes nāca šeit garām, un parasti viņš nemaz neievēroja vecos mūŗus. Bet šodien viņš apstājās baznīcas priekšā un aplūkoja ciļņi, kas bija iecirsts pelsokā virs portāla. Tur zirgā lepni dižojās turnīram vai kaŗam sagatavojies bruņinieks. Zemē gulēja bērns, un zirgs to samina zem sava pakava.

„Ko tas nozīmē? Es neatceros tādu stāstu evaņģēlijā“, pie sevis teica Polēns.

Viņš nonāca uz galvenās ielas un devās kalnup uz augšpilsētu.

Ārsta sieva viņam atvēra durvis un saņēma viņu nerunīgi. „Viņš ir mājās, runājiet ar viņu.“

Viņa ielaida jauno cilvēku drūmā, ar dažādām mēbelēm piebāztā istabā. Doktors ar atliektu ķermeni un aizvērtām acīm sēdēja pie papīriem apkrauta galda. Polēns palika stāvam un neaicināts izskaidroja sava apmeklējuma iemeslus.

„Cik veca?“ beidzot, kā pamozdamies, jautāja doktors.

„Četrpadsmit mēnešu, drīz būs piecpadsmit . . .“.

„Ā! Bērns. Labi. Bērnam es esmu vienmēr dabūjams.“ Viņš atbalstījās uz galdu un ar pūlēm piecēlās no sēdekļa. Tad viņš pacēla no grīdsegas vecu portfeli un kā uz labu laimi sabāza tajā dažus instrumentus un medikamentus.

Abi vīrieši devās lejup uz apakšējo pilsētu. Sākumā Polēns mēģināja uzsākt sarunu. Viņš izstāstīja, kā slimība bija sākusies, kā tad bija pieņēmies drudzis, un uzskaitīja zāles, ko jau bija parakstījis doktors

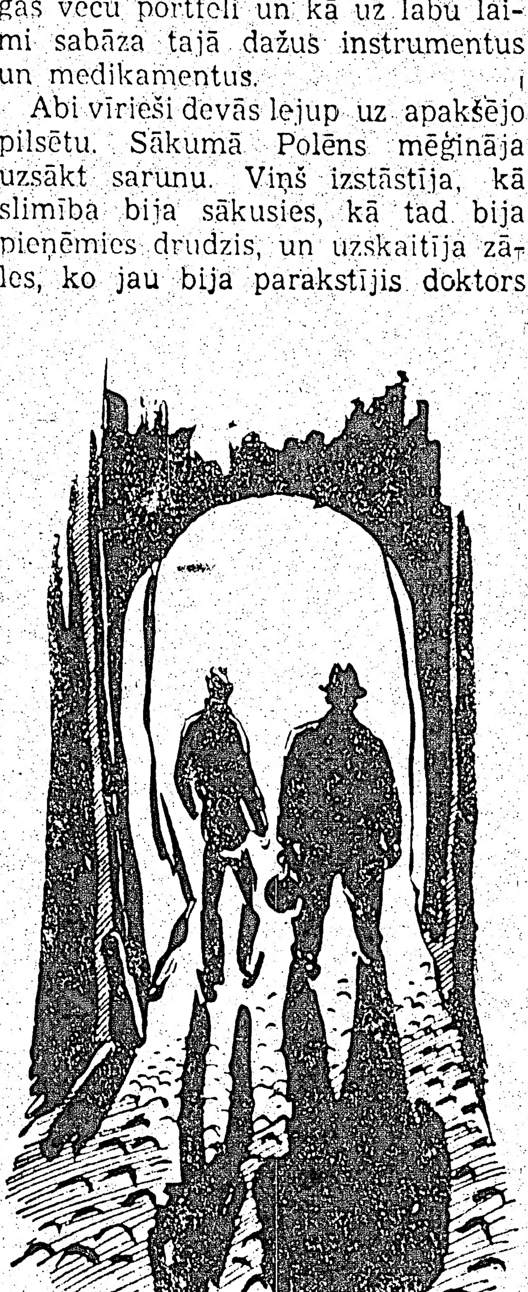

Musnjē, tad viņš apklusa. Vecais neatbildēja ne vārda. Viņš soļoja puslīdz taisnā līnijā, kaut gan ar zināmu stīvumu, pie tam palaizdams rūkoņu, it kā bite, kas dūc ap rožu krūmu. Divas reizes viņš klupa, kaut gan iela bija gluži līdzena, bet tūlīt atkal atguva līdzsvaru un gāja tālāk, it kā nekas nebūtu noticis. Nonācis pie baznīcas portāla, viņš pameta skatienu augšup uz ciļņi un pie sevis ņurdēja:

„Idiots tāds, kas domājis, ka bērna nāvi var izlīdzināt, sakraujot citu uz cita pāris akmeņu. No vecajiem mūŗiem tikpat drīz nekas nepaliks pāri, lai dara, ko grib. Bet bērns, ja tas būtu palicis dzīvs, tam būtu bijuši dēli un meitas, un tiem atkal tāpat, un tā vesela ķēde līdz pat laika galam.“

Jaunais cilvēks labprāt būtu ko atbildējis, bet viņš savā galvā neatrada nekā, kas būtu piederējies ārsta vārdiem.

Kaimiņiene atkal bija aizgājusi mājās, un Amika vēl arvien neatlaidīgi un bez jēgas klimta no vienas istabas otrā. Bērns kliedza pilnā rīklē un svaidījās pa gultiņu. Segu tās atkal bija norāvis un no jauna sitās gar koka spieķiem.

„Tas ir jūsu?“ jautāja ārsts.

Viņš nevarēja ticēt, ka šī kalsenā pusaudze būtu māte.

„Jā,“ teica Amika. „Tas ir mans. Tā ir meitene.“

Viņa uzlūkoja veco doktoru lūdzējām, baiļu pilnām acīm.

„Jūs temperatūru mērījāt?“

„41,8 vakar vakarā. Šodien es nekādi nespēju. Viņa par daudz svaidās. Termometrs salūztu.“

„Pieturiet viņu,“ viņš teica tēvam. „Stingrāk! Tik daudz taču jūs spēsit, kā noturēt viņu mierīgi . . .“

Polēns brīdi piespieda bērna gurnus un krūtis, un bērns beidza spārdīties. Tad viņš pēkšņi to palaida.

„Viņa man iekoda!“ viņš sauca.

„Ak, tu manu Dieviņ! Tas nu gan ir posts, ka jūs nespējat pieturēt pat šo mazo, noplosījušos kaķi. — Palīdziet taču viņam, jūs tur, un neglūniet uz mani kā bez prāta.“

Viņiem par abiem, tēvam un mātei, beidzot izdevās piespiest bērnu gulēt mierīgi, gan ne gluži nekustīgi, bet tomēr tā, ka ārsts to varēja izmeklēt un notaustīt visu ķermeni.

„Ķermenis jau iekaisis un spranda stīva,“ teica doktors. „Tur daudz nekas vairs nav darāms.“

Bet tas, acīm redzami, nebija viņa pēdējais vārds, jo viņš nemaz netaisījās iet projām. Viņš nosēdās uz krēsla pie gultas un aizvēra acis. Viņa seja bija atslābusi, bez jebkādas izteiksmes. Tas izskatījās mazāk pēc pārdomām, nekā pēc atslīgšanas atpakaļ dzērumā.

Tēvs un māte ar cieņību uzlūkoja šo tauku masu, kas tur kverņēja savā nodabā.

„Es kaut ko mēģināšu,“ teica vecais pēc brīža. „Par panākumiem es negalvoju. Tas var viņu izdziedināt vai tikpat labi arī darīt lietai galu.“

„Tā kā viņa tikpat zudusi,“ teica Polēns, „labāk tomēr būtu pamēģināt.“

„Jā, bet ja viņa izveseļosies, viņa varbūt zaudēs prātu. Varbūt viņa kļūs idiotiska.“

Polēns uzmeta skatienu sievai. Viņas seja bija tik apjukusi, ka nevarēja noprast, ko viņa domāja.

„Ja viņai jāpaliek idiotei, tad ir cita lieta,“ viņš teica, „tad ir labāk, ka viņa aiziet. Arī tu taču domā tāpat, Amika?“

„Es negribu idiotisku bērnu,“ viņa kliedza ar sava veida niknumu un sāka drebēt.

„Viens pret divi,“ rūca doktors.

Viņš vēl arvien nekustējās no sava krēsla un zem smagajiem plakstiņiem lūkojās uz bērnu, kā tas locījās un sitās ar dūrēm un kājām un sviedās augšup kā zivs sausumā.

„Katrā gadījumā viņa jāpiesien.“ viņš teica. „Dabūjiet virves.“

Tēvam palīdzot, viņš mazajai sasēja roku locītavas; viņš tai sasēja arī kājas un ķermeni aptina ar audekla gabalu, ko piestiprināja gultas režģa spieķiem. Jo vairāk viņai atņēma kustības iespēju, jo vairāk tā brēca, liktos, viņa varētu pārsprāgt, viņas galviņa bija zili sarkana, acis tā izspiedās, ka visapkārt varēja redzēt baltumu, mute brēcot bija plaši atplesta.

„Tā,“ teica doktors Sedrs un devās pie galda, lai atkal paņemtu savu portfeli.

Amika viņu aiz rokas atturēja.

„Neejiet projām. Neejiet projām. Mēģiniet kaut ko, es jūs lūdzu. Ko vien jūs gribat, gluži vienalga ko. Kaut ko.“

Doktors uzlūkoja Polēnu.

„Ja viņa grib,“ teica jaunais vīrs. Ārsts izvilka tūbiņu gardenala.

„Viņai šīs divdesmit tabletes jānorij.“

„Vai man atnest ūdeni?“ jautāja Amika.

„Nav vajadzīgs. Viņu tā kā tā nepiedabūtu to iedzert.“

Viņš vēl izņēma no portfeļa pāri gumijas cimdu un, pirkstus izplezdams, ļoti rūpīgi apvilka.

„Citādi viņš man iekostu,“ viņš teica, „tas niknais, mazais lauva.“

Viņš ielika mazās mutē vienu tableti un iebīdīja to viņai rīklē, līdz kamēr tā tableti norija. Kad viņa atkal sāka kliegt, viņš to izmantoja, lai liktu sekot vēl otrai un trešai. Bet tagad tā pārstāja brēkt un saspieda žokļus. Doktoram ar varu bija viņai jāatveŗ mute. Tiklīdz viņai tablete bija uz mēles, viņa to izspļāva. Uz viņas piena zobiem dzirdēja čirkstam gumiju. Drīz viņai nāca atraugas, drīz viņa ristījās, it kā smaktu nost. Vienmēr, kad viņa izstūma tableti, doktors to atkal paņēma un no jauna iebāza viņai mutē.

„Nav nekādas nozīmes šeit noskatīties,“ viņš teica mātei, kas stāvēja gultas kājgalā un kļuva arvien bālāka. „Jūs domājat, tas ir viegli? Taisieties, ka pazūdiet te. Jūs varat nākt atpakaļ, kad jūs sauks.“

„Ej pie manas māsas,“ teica Polēns.

Viņa izgāja no mājas tāda kā stāvēja; savā galīgi paplukušajā, vecajā kātūna tērpā, ar matu šķipsnām asaru samazgātajā sejā. Nonākusi uz galvenās ielas, viņa sāka skriet uz priekšu zem platānu kokiem. Sievas runāja: „Amika zaudējusi prātu, mazā noteikti ir mirusi.“

Kad tūbiņa bija tukša, doktors Sedrs novilka cimdus un nosēdās uz krēsla. Viņa pietūkušā, vecā seja bija bāla kā vienmēr bet spīdēja no sviedriem.

„Tas jūs nokauséja. Varbūt jūs pieņemtu kādu mazu atspirdzinājumu?“

Polēns nevarēja dzirdēt, vai doktors ko atbildēja; mazā kliedza tik stipri, ka bija jākliedz arī pašam, lai liktu sevi sadzirdēt. Viņš iegāja virtuvē un uzrīkoja litru vīna, pudeli degvīna un divas glāzes. Ik reizi, liekot kādu no šiem priekšmetiem galdā, viņš to pēc apkalpotāju parauga skaļi uzsita.

Šis troksnis vairāk nekā vārdi lika ārstam sakustēties. Viņa gaŗais augums parādījās virtuves durvīs: pleci un galva atdūrās durvju aplodā. Viņa resnā seja bija bez izteiksmes, gandrīz bez skatiena, galīgais deguns vidū tūka mīksts kā iebojāts bumbieris.

Viņš pievirzījās galdam un atkrita uz soliņa.

„Ko jūs labāk vēlētos?“ jautāja Polēns.

„Vispirms glāzi vīna, tad kādu no tā tur.“ Un viņš norādīja uz degvīnu. Sēdēdami viens otram pretim, viņi sāka dzert.

„Tas ir vīns no dienvidiem, varbūt jums tas negaršo?“ pieklājīgi jautāja Polēns.

Atbildes vietā doktors iztukšoja savu glāzi, un saruna netika turpināta.

Pārmaiņus viņi apdedzināja sev muti ar degvīnu un atkal atspirdzināja to ar vīnu. Kad litra pudele bija tukša, Polēns devās pie mucas, lai to atkal piepildītu. Viss notika bez vārda runas. Kādēļ runāt? Mazā brēca vēl joprojām, un bija grūti vienam otru saprast.

Kas notika tālāk, to grūti konstatēt. Polēns vēlāk vēl atcerējās, ka doktors sagatavoja mazajai glāzi cukurūdens un ka bērns spārdoties sarāva saites ap roku locītavām. Virves tam bija noslīdējušas no piedurknēm uz kailo miesu, un asinis tecēja uz mazajām rokām un palagu.

(Turpmāk beigas)

Cīņa par sieviešu tiesībām

Anglijas strādnieku partijas sieviešu sekcijas vadītāja, atgriezusies no UN sieviešu lietu komisijas konferences, ziņoja, ka 23 valstīs, kas ietilpst UN, sievietēm vēl neesot vēlēšanu tiesību. Minētā UN komisija cīnās par vienlīdzīgām vēlēšanu tiesībām sievietēm, vienādu algu, vienlīdzību likuma priekšā un daudzsievības likvidēšanu.

•

Beļģijas sievietēm nesen ar 183 pret 3 balsīm piešķīra vēlēšanu tiesības. Ja lēmumu apstiprinās arī senāts, tad 1949. g. 22. jūlijā beļģietes varēs pirmo reizi piedalīties parlamenta vēlēšanās. Līdz šim balstiesības bija vienīgi tām sievietēm, kas kaŗā bija zaudējušas vīrus vai dēlus.

•

Jaundienvidvelsā jau vairākus gadus turpinājas diskusijas par atalgojumu namamātēm. Kāda politiķu grupa prasa, lai namamātēm maksātu algu no sabiedriskiem līdzekļiem, tāpat kā bērnu skolas naudu, bet otra grupa grib ar likumu piespiest precētos vīrus nodot sievas rīcībā zināmu procentu no saviem ienākumiem; vēl citi grib, lai sievām atļautu brīvi rīkoties ar to naudu, ko tās ietaupa mājas saimniecībā. Pēdējai grupai pieslienas arī Jaundienvidvelsas valdība, sevišķi tieslietu ministrs.

Šis un tas par šo un to

BERLĪNES amerikāņu un franču sektorā pasta cenzūras nav, tādēļ berlīnieši brauc vēstules iemest kastītē vienā no šiem sektoriem, ietaupot vismaz vienu dienu. Vēstules uz un no krievu un angļu sektora pakļautas cenzūrai. Amerikāņu sektorā nesen atcelta arī telefona sarunu cenzūra. Berlīnes pasta transporta grūtību dēļ gaisa pasta vēstule no Amerikas pienāk Berlīnē tikpat ātri, kā vēstule no krievu sektora uz angļu sektoru. Nesen pēc iestāžu lūguma atdotas adresātiem 600.000 aizturētas vēstules, kuŗām nebija nosūtītāja atzīmes. Turpmāk tādas tomēr iznīcinās. Agrāko 670.000 vietā Berlīnei tagad ir tikai 80.000 telefona abonentu. Telefona grāmatas varēs dabūt tikai pret 8 kg vecpapīra. Trūkstot pulksteņiem, ap 800.000 reižu dienā centrālei pieprasa automatisko pareizo laiku. Agrāk uz sešiem berlīniešiem bija viens telefons, tagad uz 40.

APARĀTU radio raidījuma klausītāju skaita konstatēšanai izdevies konstruēt amerikāņu CBS radio sabiedrības zinātniskas nodaļas vadītājam Dr. Pēterim Goldmarkam. Aparāts pēc radara principa spējot pilnīgi precīzi pateikt, cik uztvērēju ikkuŗā brīdī ieslēgti pašreizējam raidījumam un visu raidījuma laiku līknes veidā reģistrē klausītāju skaita svārstības. Ar to radio sabiedrībām un māksliniekiem būšot radīts līdzeklis publikas piekrišanas konstatēšanai, kā tas līdz šim bijis iespējams skatuvei un koncertantiem.

„TIKAI EKSPORTAM!“ ir ļoti moderns sauklis. Skotijā nesen notika eksporta izstāde, kurā redzamie jaukie mājturības priekšmeti, vilnas audumi uc. iekšzemē nav pieejami. Eksporta izstādes notikušas arī Vācijā. Sviesta zeme Dānija pati ēd margarīnu un visu sviestu eksportē. Vīna zeme Francija pastiprinājusi vīna racionēšanu, lai par eksportējamo vīnu iegūtu valūtu. Padomju Savienība, kas arī sākusi paplašināt vīnkopību un Gruzijā iegūst jau 10 milj. pudeļu vīna gadā, to eksportē uz rietumvalstīm. Vienīgi Brazilija savu kafiju ne vien eksportē, bet atļaujas patērēt arī pati. Liekas, ka, tā turpinoties, drīz katra zeme visu labāko, kas tai ir, eksportēs. Tikai jautājums, kas tad visas šīs labās mantas pirks?

BĀRDAS SKŪŠANA ir nodarbība, kas vīriešiem aizņem daudz laika un nav arī sevišķi patīkama. Ja pieņem, ka vīrietis sāk regulāri skūt bārdu no 18 gadu vecuma un ik rītu pavada šai nodarbībā 15 minūtes, tad līdz 70 gadu vecumam viņš bārdas skūšanai patērējis 196 diennaktis.

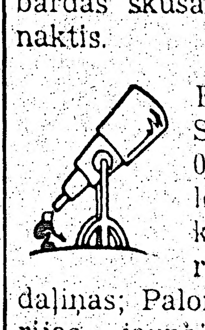

ELEKTRONU MIKROSKOPS ļauj saredzēt 0.000002 mm lielas molekulas, bet t. s. „miglas kamera“ pat vēl miljonreiz sīkākas atomiskas daļiņas; Palomaras kalna observatorijas jaunais teleskops Kalifornijā ļauj cilvēka acij iespiesties 9.000.000.000.000 km attālumā.

PĒC TRAMVAJA BRAUCIENA pa Mincheni Bavārijas militārās valdības direktors van Vagoners izteicās: „Es ievēroju divas lietas: Minchenē ir ļoti pieklājīgi vīrieši, kas sievietēm piedāvā savas vietas. To Amerikā nepazīst. Bet totiesu tur pasažieri bez īpaša rīkojuma kārtīgi sastājas pieturas vietās un sakāpj vagonos bez grūstīšanās.“

Ar skaņām iztīra grīdsegas

Ar interesi vērojami Amerikas zinātnieku pētījumi ar ultraskaņu viļņiem. Ir zināms, ka cilvēka auss neuztveŗ skaņas, kuŗu vibrācijas pārsniedz 16.000 reizes sekundē. Tagad jau konstruēti ģenerātori, kas rada līdz 12 miljonu vibrāciju sekundē. Šīs „nedzirdamās skaņas“ plaši izmanto dažādiem praktiskiem nolūkiem. Ar šo viļņu iedarbību var sterilizēt pienu un citas ēdamvielas, izkliedēt miglu virs lidlaukiem, „izsist“ putekļus no drānām un grīdsegām, jaunu vīnu pārvērst par „vecu“, kam ir četrus gadus veca vīna garša uc. Kanzasā kāda firma izgatavo aparātus, kas sola lielas ērtības auto vadītājiem. Tuvojoties garāžai, auto vadītājam tikai jānospiež poga pie auto stūres un garāžas durvis pašas atveras, un garāžā iedegas spuldze.

Ar ultraskaņu viļņiem apstrādājot graudus un kartupeļus, var ievērojami pacelt ražu. Arī kaŗā šiem viļņiem var būt liela nozīme. Jau tagad amerikāņu zinātnieki noskaidrojuši, kā, koncentrējot šos viļņus ar spēcīgiem reflektoriem, var no 60 m attāluma nogalināt cilvēku 30 līdz 40 sekundēs, bet 300 attālumā viļņi rada nopietnus traucējumus organismā. Ultraskaņu viļņus jau izmanto arī medicīnā. Kolumbijas universitātē ārstiem izmēģinājumos ar dzīvniekiem izdevies pierādīt, ka, neatverot galvas kausu, ar šiem viļņiem iespējams intensivizēt vienas vai otras smadzeņu daļas darbību vai arī iznīcināt noteiktā vietā smadzeņu audus.

St.

Krustvārdu mīkla

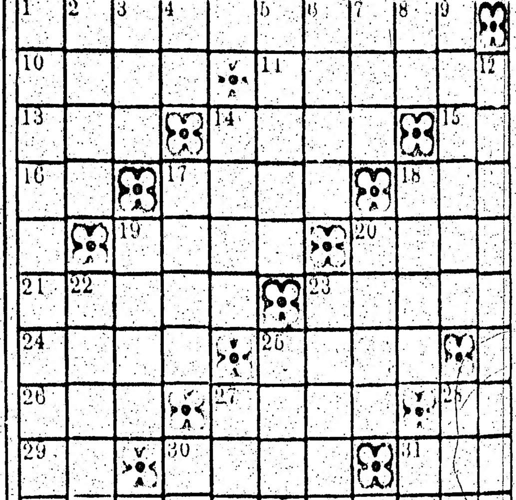

Līmeniski: 1. Izrāžu programma. 10. Dzīvnieks. 11. Laicīgo baudu noliedzējs. 13. Atkārto! 14. Publiska izteikšanās. 15. Kādreiz Rīgā populārs kino. 16. Elements. 17. Valsts Eiropā. 18. Kaujas cirvis. 19. Apstākļu vārds. 20. Varēt. 21. Latviešu dzejnieks. 23. Krūštēls. 24. Upe Vācijā. 25. Putns. 26. Pārvietojas. 27. Trauks. 28. Nots. 29. Apstākļu vārds. 30. Osta pie Lamanša kanāla. 31. Mainīs. 32. Vecāks. 34. Klūst. 35. Dokuments.

Stateniski: 1. Ierocis. 2. Kalvja piederumi. 3. Lāso. 4. Vietnieka vārds. 5. Dzīvnieki. 6. Nezāle. 7. Smeltuve. 8. Nots. 9. Nekustēties. 12. Perpendikulārs. 14. A. Deglava romāns. 17. Sievietes vārds. 18. Koks. 19. Jūk. 20. Trauks. 22. Atdarināt. 23. Franču komponists. 25. Sirms, pelēks. 27. Salasīt, kopot. 28. Saistīt. 30. Jautājums. 31. Mīda. 33. Nepiekritu! 34. Šeit.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Kapeika. 7. Mil. 10. Upes. 11. Optika. 12. Markoss. 13. Akti. 14. Akacis. 15. Misa. 17. Lācis. 19. Tatri. 22. Tāss. 24. Dzedri. 25. Kalē. 28. Izrādes. 29. Koreja. 31. Rita. 32. Ods. 33. Asistēt. — **Stateniski:** 1. Kūma. 2. Apakšā. 3. Pērt. 4. Eskimi. 5. Kosas. 6. Apskats. 7. Miecēt. 8. Ik. 9. Laksti. 16. Istaba. 17. Līdzko. 18. Ciedrs. 20. Askars. 21. Rulete. 23. Aizas. 26. Adīt. 27. Esat. 30. Od!